

FRA LOMMEVENDING TIL BEHANDLING

EVALUERINGSRAPPORT

AARHUS UNIVERSITET
Center for Rusmiddelforskning

Udarbejdet af:

Esben Houborg, Tobias Kammergaard & Sidsel Schrøder

Center for Rusmiddelforskning

Aarhus Universitet

Juli 2020

Det forskningsprojekt, der redegøres for i denne rapport, er støttet økonomisk af Justitsministeriets Forskningspulje. Projektets gennemførsel og resultater er alene forfatternes ansvar. De vurderinger og synspunkter, der fremsættes i rapporten, er forfatternes egne og deles ikke nødvendigvis af Justitsministeriet.

Resultater fra forskningsprojektet publiceres udover i denne rapport i videnskabelige artikler i internationale videnskabelige tidsskrifter.

Indhold

Sammenfatning	4
Indledning	6
Ændringer af evalueringsdesign.....	7
Metode og data	9
<i>Kursusdeltagerne.....</i>	<i>9</i>
<i>Spørgeskemaer.....</i>	<i>10</i>
<i>Interviews</i>	<i>10</i>
Interviews med Vestegnens Politi.....	10
Deltagelse i implementeringsworkshops og interviews med rusmiddelcentre på Vestegnen	11
Interviews med unge på Vestegnen.....	12
<i>Etik og datasikkerhed</i>	<i>12</i>
Projektforløb	13
<i>Undervisning ved Brydehuset.....</i>	<i>13</i>
<i>Implementeringsworkshops</i>	<i>13</i>
Resultater	14
<i>Spørgeskemaundersøgelse.....</i>	<i>14</i>
<i>Undervisning af politiansatte</i>	<i>18</i>
<i>De politiansattes brug af projektet i praksis i forhold til unge</i>	<i>22</i>
Forankring af projektet i det generelle lokalpolitiarbejde	22
Anvendelse af projektet i praksis.....	23
<i>Samarbejde med kommuner</i>	<i>28</i>
Når det er op til den enkelte betjent at etablere et samarbejde.....	30
Hvad synes rusmiddelcentrene om politiets nye tiltag?	31
<i>Projektets forankring i politiorganisationen.....</i>	<i>32</i>
Sammenfatning og konklusion	35
Litteraturliste.....	39

Bilag40

Sammenfatning

I 2019 gennemførte Forebyggelsessekretariatet ved Københavns Vestegns Politi pilotprojektet "Visitation – fra lommevending til behandling". Center for Rusmiddelforskning har evalueret projektet og Justitsministeriet har bidraget til finansiering af evalueringen. Formålet med pilotprojektet har været at begrænse efterspørgslen efter illegale stoffer for dermed at minimere narkotikahandlen i politikredsen. Hensigten var, at det skulle ske gennem visitation af flere unge under 18 år til behandling eller andre foranstaltninger, der kan hjælpe dem med at stoppe eller begrænse deres brug af illegale stoffer. Dette mål skulle opnås gennem en opkvalificering af politibetjente og relevante fagpersoner, der arbejder med forebyggelse, så de i endnu højere grad forstår og kan håndtere unge stofbrugere som målgruppe. På den baggrund deltog 22 politiansatte i et tredagskursus med rusmiddelbehandlingstilbuddet Brydehuset, som handlede om unge, rusmidler, stofbrug og stofmisbrug, rusmiddelbehandling og motiverende dialogformer. Efterfølgende blev der gennemført implementeringsworkshops i 8 kommuner på foranledning af Københavns Vestegns Politi. Disse implementeringsworkshops varede i to timer og involverede de kommunale rusmiddelbehandlingstilbud og andre relevante kommunale tilbud. Formålet var at styrke samarbejdet mellem politi og kommuner omkring projektets målgruppe.

Evalueringen af projektet skulle undersøge i hvilket omfang politiet visiterede unge til behandlingssystemet, i hvilket omfang de unge kom i behandling, hvordan politiet og de unge oplevede praksisændringen samt hvilke praktiske og organisatoriske udfordringer politiet oplevede i forbindelse med praksisændringen. Ved en midtvejsevaluering i sommeren 2019 blev det imidlertid klart, at det ikke ville være muligt at svare på spørgsmålene om, i hvilket omfang politiet visiterede unge videre til behandlingssystemet og i hvilket omfang unge kom i behandling. Det skyldes, at der ikke var tilstrækkeligt mange registreringer af unge hos politiet og ved rusmiddelbehandlingstilbuddene. Tilsvarende måtte en spørgeskemaundersøgelse og interviewundersøgelse blandt unge, som modtog bekymringsbreve udgå pga. for få registreringer. Evalueringen er derfor baseret på en spørgeskemaundersøgelse og kvalitative interviews blandt de betjente som deltog i opkvalificeringen, interviews med rusmiddelbehandlingscentre, observation af implementeringsworkshops og et enkelt individuelt interview med en ung og et gruppeinterview med unge i en ungdomsklub på Vestegnen.

Evalueringen viser, at pilotprojektet ramte et stort behov blandt de betjente, der deltog i undersøgelsen for at få mere viden om unge og rusmidler, rusmiddelbehandling og nye måder at tale om stofbrug med unge på. Spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interviews med kursusedtagerne viste, at unge som bruger illegale stoffer, fylder meget i deltagerens daglige arbejde. Samtidig var der et flertal af deltagerne, som oplevede, at deres mulighed for at påvirke de unge til at ændre adfærd var begrænset og et flertal som

mente, at politiet kun i mindre grad var den rette myndighed til at tage sig af udfordringerne med unge, der bruger illegale stoffer. Ved at opkvalificere de politiansatte med viden om unge og rusmidler, rusmiddelbehandling og motiverende dialog, bidrog projektet med viden og værktøjer, som mange af betjentene beskrev gjorde dem bedre egnede til at forholde sig til de unge på en forandringsorienteret måde. Afholdelsen af implementeringsworkshops åbnede samtidig nye handlemuligheder for mange af deltagerne ved at introducere dem til muligheden for at informere de unge omkring de rusmiddelbehandlingstilbud der var i deres kommune. Et af de vigtige resultater ved projektet er i det hele taget, at det har sat fokus på betydningen af i højere grad at inddrage rusmiddelbehandlingstilbud i politiets arbejdet med unge, som bruger illegale stoffer. Mens projektet således tilsyneladende har opfyldt et behov for en ny måde at arbejde med unge rusmiddelbrugere på blandt de politiansatte, som har deltaget i projektet, var det også de fleste af deltagernes vurdering, at det sjældent ville være muligt at kunne visitere unge til et kommunalt tilbud direkte fra gaden. Karakteren af de kontakter de politiansatte har med unge gør dette svært. Men ifølge kursUSDeltagerne kunne mindre også gøre det. Mange af dem talte om at kunne 'så et frø' blandt de unge som på sigt måske kunne føre til, at de minimerede eller stoppede deres forbrug af illegale rusmidler. Et andet resultat af projektet er, at det bidrager med konkret viden og værktøjer til relationsarbejde blandt unge, som kursUSDeltagerne også forud for projektet opfattede som vigtigt. På den måde medvirkede opkvalificeringen for flere af deltagerne til at understøtte og udvikle en praksis, som de havde i forvejen.

Blandt de kommunale samarbejdspartnere var der stor imødekommenhed i forhold til projektet og et ønske om samarbejde. Samtidig blev det dog også pointeret af nogle af de kommunale aktører, at det var vigtigt at have en klar rollefordeling mellem politi og sociale tilbud, og at for megen polititilstedeværelse på rusmiddelbehandlingstilbud ville kunne virke forstyrrende. Disse udsagn svarer imidlertid godt overens med de fleste af de politiansattes opfattelse, nemlig at politiet kan have en vigtig, men begrænset rolle, når det drejer sig om at minimere unges forbrug af illegale stoffer. Det kan sammenfattende konkluderes, at pilotprojektet for langt de fleste af de politiansatte, der har deltaget i projektet, har medvirket til, at de er blevet bedre rustede til at varetage deres rolle i minimeringen af stofbrug blandt unge i samarbejde med andre aktører.

Indledning

Pilotprojektet "Visitation – fra lommevending til behandling" er igangsat af Københavns Vestegns Politis Forebyggelsessekretariat og har som formål at modvirke narkotikahandel i Københavns Vestegns Politikreds. Med projektet ønskede Vestegnens Politi at fokusere på købersiden af stofmarkedet og dermed også på politiets møde med og håndtering af unge med et forbrug af ulovlige rusmidler. Det overordnede formål med projektet var at få flere unge i behandling og dermed at mindske købergrundlaget.

Forebyggelsessekretariatet beskriver formålet med pilotprojektet på følgende måde:

"Formålet er at stoppe "skruen uden ende", da bøder for besiddelsager ikke får de unge på ret køl – snarere tværtimod. Derfor vil vi udnytte, at politiet ofte har kontakt til unge på kanten, og gøre vores for at bygge bro til behandlingstilbud i de tilfælde, hvor det er relevant." (Actioncard, Vestegnens politis forebyggelsessekretariat, 2019).

Målet om at minimere efterspørgslen efter illegale stoffer i politikredsen ved at visitere flere unge til relevante foranstaltninger skulle opnås gennem opkvalificering af politibetjente og politiansatte, som arbejder med forebyggelse, så de i højere grad kan forstå og håndtere unge stofbrugere som målgruppe. Denne opkvalificering skete gennem en tredages videreuddannelse af 22 politiansatte, som blev udført af rusmiddelbehandlingstilbuddet Brydehuset i Ballerup i februar og marts måned 2019. Senere blev der afholdt en endags kursusgang for yderligere et antal politiansatte, som ikke havde deltaget i det første kursus. Opkvalificeringen af de politiansatte blev understøttet af implementeringsworkshops i en række af politikredsens kommuner med deltagelse af forskellige kommunale institutioner, herunder rusmiddelbehandlingstilbud. Formålet med disse workshops var at gøre det lettere at bygge bro til behandling i forbindelse med u18 besiddelsessager. Pilotprojektet blev sat i gang i foråret 2019, er blevet evalueret af Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet med finansiering fra Justitsministeriet.

I overensstemmelse med forebyggelsessekretariatets ambition for pilotprojektet var der fra start et ønske om at evalueringen skulle svare på følgende spørgsmål:

1. *I hvilket omfang forsøger politiet at visitere unge videre til behandlingssystemet?*
2. *I hvilket omfang kommer unge i behandling som følge af politiets nye viden og praksisændring?*
3. *Medvirker politiets nye viden og praksisændring til en forandring af mødet mellem politi og unge med besiddelsessager?*
 - a. *Hvordan oplever politiet mødet?*

b. Hvordan oplever de unge mødet?

- 4. Hvilke praktiske og organisatoriske udfordringer oplever politiet i forbindelse med praksisændringen?*
- 5. Hvordan kan resultater fra evalueringen medvirke til ændringer af opkvalificeringen af politiet?*

Ændringer af evalueringsdesign

I sommeren 2019 udarbejdede Center for Rusmiddelforskning en midtvejsevaluering af pilotprojektet, som blev præsenteret for forebyggelsessekretariatet. Det stod her klart, at det ikke ville være muligt at svare kvantitativt på spørgsmål 1 og 2, fordi datagrundlaget tegnede for spinkelt til at kunne sige noget om, i hvilket 'omfang' unge blev visiteret til behandling. Der var ganske enkelt for få registreringer af unge som kom i behandling fra både politi og rusmiddelcentre. Der var ligeledes så få registreringer af bekymringsbreve, at det ikke ad den vej kunne lade sig gøre at rekruttere unge til deltagelse i undersøgelsen. Det blev derfor (i samråd med projektkoordinatorerne og efter godkendelse fra Justitsministeriet) besluttet at justere evalueringsdesignet. Det betød at en kvantitativ registrering af unge, som kom i behandling eller i kontakt med behandlingssystemet på baggrund af projektet måtte opgives. Det betød ligeledes, at en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt unge, som modtog bekymringsbreve, måtte opgives. Endelig betød det, at det måtte opgives at gennemføre en kvalitativ interviewundersøgelse blandt unge, som havde modtaget bekymringsbreve. Undersøgelsen omfatter i stedet en kvalitativ undersøgelse af, hvordan de politiansatte, som har medvirket i opkvalificeringen har forsøgt at visitere unge videre til behandlingssystemet samt muligheder og udfordringer i forhold til dette. En kvalitativ undersøgelse af, hvorvidt og hvordan opkvalificeringen har påvirket de politiansattes arbejde med unge brugere af illegale stoffer, herunder hvordan det har påvirket mødet med de unge. En kvalitativ undersøgelse af, hvordan ansatte og ledere i kommunale rusmiddelbehandlingstilbud har oplevet samarbejdet med politiet. Endelig omfatter evalueringen en undersøgelse af, hvordan en lille gruppe unge oplever møder med politiet. Vi ved ikke om disse unge har været i kontakt med politiansatte, som har gennemgået opkvalificeringen.

Hertil har vi med denne endelige evaluering af pilotprojektet kunnet konstatere, at en omorganisering af Vestegnens Politi umiddelbart efter undervisningsforløbets afslutning betød, at kun ca. en tredjedel af de 22 ansatte, der gennemgik det tredages opkvalificeringsforløb, har haft mulighed for at afprøve og implementere det lærte i deres arbejde. Vi vil på baggrund af ovenstående understrege, at datagrundlaget for evalueringen er spinkelt og at resultaterne derfor ikke kan sige noget generelt om lokalpolitiets arbejde

med unge stofbrugere eller hvordan unge stofbrugere oplever lokalpolitiet. Vi mener ikke desto mindre, at der er vigtigt læring at drage af projektet og vi håber, at evalueringen kan bidrage til dette.

Metode og data

I dette afsnit vil vi beskrive de metoder, som ligger til grund for undersøgelsens resultater. På baggrund af de ovenfor omtalte justeringer af undersøgelsesdesignet, er de resultater, som bliver præsenteret i det følgende, primært baseret på interviews med lokalbetjente og civile forebyggere samt projektets koordinators samt med ansatte ved kommunale rusmiddelcentre og feltnoter fra implementeringsworkshops hvor politi og kommunale aktører deltog. Desuden inddrager vi data fra en spørgeskemaundersøgelse, som de betjente, der deltog i de to opkvalificeringsforløb, udfyldte i forbindelse med kurserne (n=37). Endelig inddrager vi feltnoter fra et møde med unge, hvor vi talte med dem om forholdet til politiet. Det er således ikke muligt på baggrund af de foreliggende data at sige noget om, hvorvidt projektet direkte har ledt til at unge er kommet i rusmiddelbehandling. Men som det vil fremgå af præsentationen af vores interviews med de politiansatte, er det måske også i de fleste tilfælde urealistisk, at en eller flere samtaler med en politiansat vil lede til, at en ung vælger at komme i rusmiddelbehandling. Evalueringsdata kan derimod sige noget om, hvorvidt indholdet i projektet bliver oplevet som meningsfuldt og brugbart for politiansatte, som møder unge brugere af illegale stoffer. I det følgende præsenterer vi først kursusdeltagerne og derefter præsenterer vi de forskellige anvendte metoder mere detaljeret.

Kursusdeltagerne

22 ansatte ved Vestegnens Politi deltog i det tre dages undervisningsforløb ved behandlingscenteret Brydehuset. Ifølge Vestegnens Politis egne oplysninger var to af deltagerne på undervisningstidspunktet (februar-marts 2019) fra henholdsvis Beredskab og Efterforskning og yderligere to var ansat som civile forebyggere hvilket vil sige, at der i udgangspunktet blev uddannet 18 ansatte med lokalbetjentfunktion. Ud over de 22 deltog den politimæssige fagkoordinator i Forebyggelsessekretariatet samt to akademikere i kursusdagene. Kurset var i udgangspunktet frivilligt, men man havde tilstræbt at få betjente med fra alle de distrikter Vestegnens Politi, på daværende tidspunkt (februar-marts 2019), var organiseret i. Flere af deltagerne deltog kun i to af kursets tre dage på grund af andre opgaver, hvor mange der er tale om vides ikke. Yderligere betød en omstrukturering i april 2019, at nogle af de betjente, der deltog i kurset fik andre opgaver, som ikke nødvendigvis involverede møder med unge på gadeplan. Dette er eksempler på hvordan også organisatoriske faktorer har påvirket projektet. På evalueringstidspunktet var det således kun 14 af de oprindelige 22 betjente, der arbejdede som lokalbetjent, hvoraf 3 ikke var tilknyttet et fast område og yderligere 2 ikke havde udgående opgaver, og derfor heller ikke havde konkrete møder med unge, om end de samarbejdede med kommunale instanser som f.eks. SSP. Det er derfor kun 9 lokalbetjente der både var tilknyttet et fast lokalområde/kommune og samtidig havde en jobfunktion med mulighed for at møde de

unge, som dette projekt adresserer. Dermed er det i evalueringssøjmed kun 9 lokalbetjente, fordelt på 8 kommuner, der reelt har haft mulighed for at afprøve og omsætte det de har lært på kurset i direkte kontakt med de unge.

Spørgeskemaer

I forbindelse med de to opkvalificeringskurser (i februar og i oktober 2019) blev deltagerne bedt om at udfylde et kort spørgeskema (bilag 1), som handlede om deres erfaringer med unge og rusmidler samt deres holdninger og vurderinger mht. narkotikalovgivningen, stofmisbrug og hvilke myndigheder, der skal have ansvaret for unge med stofproblemer. Ved den første kursusgang i februar 2019 besvarede 23 spørgeskemaet og ved den anden kursusgang i oktober 2019 besvarede 14 spørgeskemaet, det vil sige at i alt 37 kursUSDeltagere besvarede spørgeskemaet.

Interviews

Der er lavet individuelle interviews og gruppeinterviews med betjente og civile forebyggere ansat ved Vestegnens Politi samt med projektkoordinatorerne fra forebyggelsessekretariat. Ligeledes er der lavet individuelle- og gruppeinterviews med ledere og ansatte fra to rusmiddelbehandlingstilbud i to forskellige kommuner. Alle interviews var semistrukturerede hvilket betyder, at det trods en interviewguide med faste tematikker var muligt at tage andre temaer op i interviewene. Alle interviews blev optaget med lyd og siden transskriberet og analyseret af evaluatorene. Desuden fulgte en evaluator to lokalbetjente på en patrulje og en evaluator besøgte en ungdomsklub for at tale med de unge om deres erfaringer med politiet (bliver uddybet i afsnittet "interview unge"). Ligeledes blev der gennemført et interview med en ung, som tidligere havde haft et forbrug af illegale stoffer og haft kontakt med politiet. I ingen af tilfældene blev der anvendt lydoptager, men der blev skrevet feltnoter umiddelbart efter. Det skyldes, at det ikke ville være muligt at indhente samtykke til at optage fra alle, der kom og gik mens vi var tilstede. Alle vi talte med blev dog mundtligt informeret om hvem vi var, om formålet med vores tilstedeværelse samt lovet anonymitet.

Interviews med Vestegnens Politi

Umiddelbart efter undervisningsforløbet, blev der lavet individuelle interviews med 10 lokalbetjente og civile forebyggere samt et gruppeinterview med 9 deltagere fra kurset, herunder en af projektets koordinatore. I Interviewene blev der spurgt til de ansattes baggrund som politiansatte og deres hidtidige erfaringer med unge og illegale stoffer samt erfaringer med at samarbejde med kommunerne. Derefter blev informanterne spurgt om deres vurdering af indholdet i opkvalificeringskurset og kursets relevans i forhold til deres arbejdsopgaver. Efter det blev informanterne spurgt om, hvorvidt og hvordan de havde anvendt ting, de havde lært på kurset i mødet med de unge. Endelig blev informanterne spurgt om der var noget, de savnede eller mente kunne forbedres mht. at kunne anvende værktøjerne i praksis. I slutningen

af projektperioden blev der fulgt op med tre gruppeinterviews og et enkeltpersonsinterview (i alt 8 informanter), hvor deltagerne var grupperet efter hvilken kommune de primært arbejdede i. Det skete for at få viden om konkrete forandringer i praksis i de enkelte kommuner. Udvælgelsen af informanter blev foretaget af Vestegnens Politi. Da det viste sig, at flere af deltagerne i disse opfølgningsinterviews ikke havde deltaget i opkvalificeringskurset eller ikke arbejdede som lokalbetjente i en funktion, hvor de mødte unge på gaden, blev det besluttet at følge op med yderligere et antal opfølgningsinterviews med lokalbetjente som både havde deltaget i kurset og havde arbejdsfunktioner, hvor de mødte unge stofbrugere. På den baggrund blev der i marts og april 2020 gennemført yderligere 4 enkeltinterviews med lokalbetjente. Nogle af disse blev gennemført som telefoninterviews pga. COVID-19. Udvælgelsen af disse informanter blev foretaget af Center for Rusmiddelforskning efter udlevering af kursets deltagerliste samt liste over hver enkelt deltagers aktuelle placering i lokalpolitiet.

Ud over interviews med lokalbetjente og civile forebyggere, blev der som nævnt lavet individuelle interviews med projektets to koordinatore. Disse interviews havde til formål at skabe viden om implementering af projektet internt i politiets organisation, implementering af projektet i relation til kommunale samarbejdspartnere, understøttelse af betjentenes arbejde og muligheder for at vedligeholde og udbygge projektets metoder.

[Deltagelse i implementeringsworkshops og interviews med rusmiddelcentre på Vestegnen](#)

Medarbejdere fra Center for Rusmiddelforskning deltog i implementeringsworkshops i 6 kommuner, hvor der blev foretaget lydoptagelser af disse workshops. I implementeringsworkshops deltog lokalbetjente fra de enkelte kommuner en eller begge projektkoordinatorer samt repræsentanter fra forskellige kommunale institutioner, som arbejder med unge samt de lokale rusmiddelbehandlingstilbud. Deltagelse i disse workshops gav viden om, hvordan politiet præsenterede projektet for de kommunale aktører og hvordan disse aktører tog imod projektet samt hvordan kommunerne opfattede problemstillinger vedrørende unge stofbrugere. Det gav i visse tilfælde også mulighed for at følge, hvordan nye kontakter mellem de involverede aktører blev etableret, ikke kun mellem politi og kommunale aktører, men også kommunale aktører imellem, eksempelvis hvordan rusmiddelbehandlingstilbud blev inviteret med til SSP-møder.

Udover deltagelse i implementeringsworkshops blev der gennemført interviews med ledere og medarbejdere ved to rusmiddelbehandlingstilbud. Da det viste sig, at det i projektperioden ikke kunne dokumenteres, at unge kom i kontakt med et lokalt rusmiddelcenter på foranledning af en politiansat, og da der i de fleste kommuner ikke var tale om et tæt samarbejde mellem rusmiddelcentre og politi, blev det besluttet at lave dybdegående interviews ved to rusmiddelcentre, som havde en vis grad af samarbejde med politiet og/eller havde berøring med den gruppe unge, som er målgruppen for projektet. Det skal

således bemærkes, at det ikke var alle rusmiddelcentre, som havde fokus på den gruppe af unge, som var målgruppen for pilotprojektet. Interviewene med ledere og behandlere fra de to rusmiddelcentre omhandlede, hvordan informanterne oplevede etableringen af samarbejdet med politiet, hvordan samarbejdet fungerede i det daglige og hvordan de oplevede politiets tilgang til unge stofbrugere.

Interviews med unge på Vestegnen

Da det af de tidligere nævnte årsager ikke var muligt at rekruttere unge, som havde været i kontakt med betjente, som havde gennemført opkvalificeringskurset, blev det besluttet at opsøge mere generel viden om, hvordan unge oplevede møder med lokalpolitiet. På den baggrund blev der lavet et individuelt interview med en ung og en gruppesamtale med ca. 10 unge. Det individuelle interview var med en ung mand i starten af tyverne, rekrutteret gennem en behandler på et af vestegnens rusmiddelcentre. Desuden besøgte en medarbejder fra Center for Rusmiddelforskning en ungdomsklub i en af Vestegnens kommuner, hvor der over nogle timer blev gennemført en uformel gruppesamtale med ca. 10 unge i alderen 16-18 og to ansatte, der hjalp med at få de unge til at tage del i samtalen. Gruppens størrelse varierede over tid ligesom nogle af de unge til en start blot sad med og lyttede, for da efter en times tid at byde aktivt ind. Samtalen blev ikke optaget, men der blev skrevet feltnoter umiddelbart efter. Alle de unge havde oplevet møder med politiet, nogle oftere end andre. Enkelte af de unge under 18 havde modtaget et bekymringsbrev fra politiet inden for det sidste års tid.

Etik og datasikkerhed

Evalueringen er anmeldt til datatilsynet og data er blevet opbevaret på Aarhus Universitets sikre servere. Alle deltagere i evalueringen er blevet lovet anonymitet, lige som vi har valgt at anonymisere de enkelte kommuner. Kun de medarbejdere ved Center for Rusmiddelforskning, som har været tilknyttet projektet har haft adgang til data med henblik på analyse.

Projektforsløb

I det følgende beskriver vi de enkelte elementer i projektet og hvordan projektet er forløbet.

Undervisning ved Brydehuset

Undervisningen blev varetaget af Brydehuset, som er et rusmiddelbehandlingstilbud i Ballerup, og løb over 3 dage i februar-marts 2019. I oktober 2019 blev der afholdt yderligere et endagskursus. Vi koncentrerer os her om kurset fra februar-marts 2019. Kort beskrevet søgte første undervisningsdag at give deltagerne viden om ungeliv: herunder indblik i mulige årsager til at unge bruger stoffer, hvilke virkninger de unge søger og teoretisk indblik i forandringsarbejde med unge. På anden undervisningsdag blev deltagerne præsenteret for viden om udbredelse af stoffer og hvordan forskellige stoffer virker på hjernen neurologisk. På tredje og sidste undervisningsdag fik de indblik i det tilbud rusmiddelcentre typisk møder de unge med og deres ungesyn samt blev undervist i samtaleteknik med afsæt i "den motiverende samtale".

Implementeringsworkshops

I 8 af vestegnens kommuner blev der i perioden 7. juni til 21. oktober 2019 afholdt implementeringsworkshops på kommunale rusmiddelbehandlingscentre af ca. to timers varighed for kommunale samarbejdspartnere på ungeområdet. Politiets forebyggelsessekretariat arrangerede workshoppen. Ud over repræsentanter fra det lokale rusmiddelcenter og lokalpolitiet deltog der typisk repræsentanter fra SSP, klubber, gadeplansarbejdere, skoler, ungdomsskoler mv. Hvem der konkret deltog varierede fra workshop til workshop, ligesom der også var stor variation mht. hvor etableret det kommunale samarbejde var i forvejen. Ved enkelte workshops kom der samarbejdspartnere fra to kommuner, da det ikke er alle Vestegnens kommuner, der har eget rusmiddelcenter.

Forebyggelsessekretariatets formål med implementeringsworkshopsene var at informere kommunale samarbejdspartnere om politiets nye tilgang til de unge, at betjentene fik viden om eksisterende tiltag i kommunerne og at betjente og samarbejdspartnere mødte hinanden og fik startet en dialog. Målet var ikke nødvendigvis, at der skulle indgås konkrete samarbejdsaftaler på dagen. For nogle lokalbetjente var det første gang, de mødte repræsentanter fra det lokale rusmiddelcenter og de andre samarbejdspartnere. Andre betjente kendte flere af samarbejdspartnerne i forvejen fra bl.a. SSP-regi.

Resultater

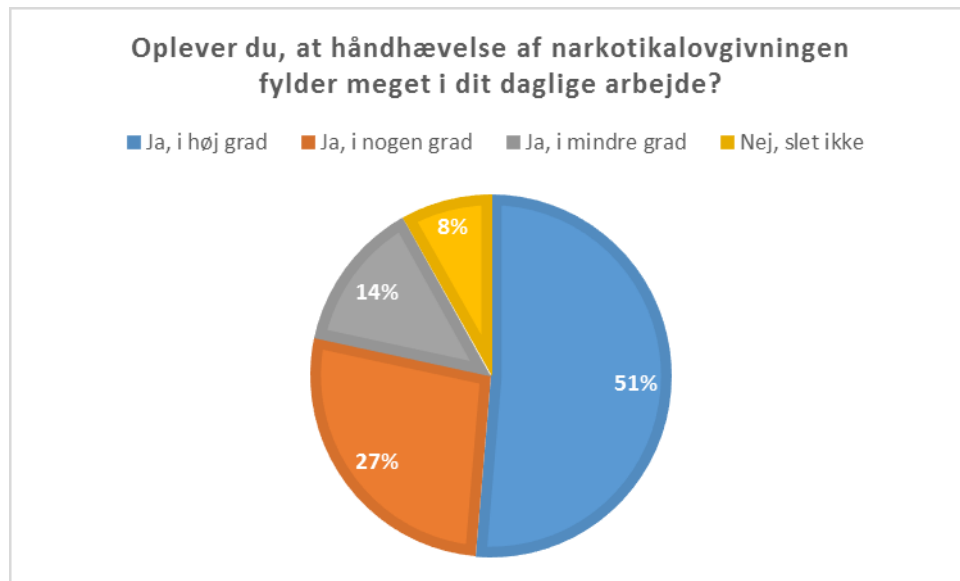
I de følgende afsnit præsenterer vi resultaterne af undersøgelsen. Vi starter med at præsentere resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, da den rapporterer om kursUSDeltagernes erfaringer og holdninger, da de først blev involverede i projektet. Efter dette præsenterer vi kursUSDeltagernes vurdering af kurset. Det næste afsnit handler om, hvordan betjentene har oplevet at bringe de nye værktøjer i anvendelse i forhold til unge som bruger illegale rusmidler samt deres generelle erfaringer med hensyn til at arbejde med denne gruppe borgere. Derefter går vi videre til at præsentere, hvordan politi og kommuner har oplevet samarbejdet i forbindelse med projektet. Vi fokuserer her i første omgang på betjentenes oplevelser og går derefter videre til kommunerne. Det næstsIdste afsnit handler om betydningen af projektets organisatoriske forankring ved Vestegnens Politi og det sidste afsnit indeholder sammenfatning og konklusion.

Spørgeskemaundersøgelse

I februar 2019 og igen i oktober 2019 besvarede i alt 37 deltagere i opkvalificeringskurserne et kort spørgeskema (bilag 1). Spørgeskemaet indeholdt spørgsmål om deres erfaringer, oplevelser og holdninger i forhold til unge og cannabis. Vi vil kort præsentere besvarelserne på nogle udvalgte spørgsmål, da de kan sige noget om, hvor meget unge, som bruger cannabis, fyldte i kursUSDeltagernes arbejde og deres vurderinger af deres muligheder for at påvirke de unge.¹

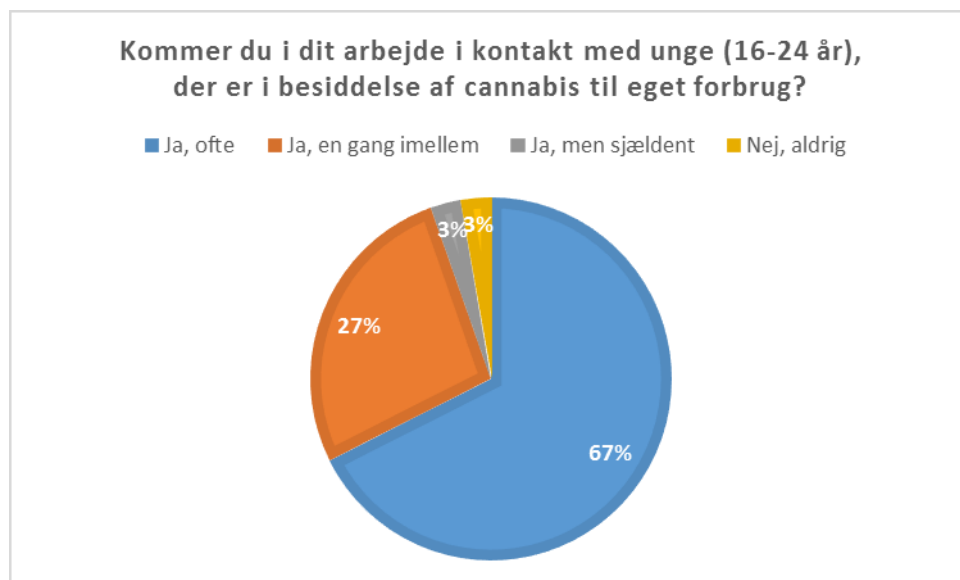
I spørgeskemaet stillede vi forskellige spørgsmål, som skulle give en indikation af, hvor meget unge brugere af cannabis fyldte i kursUSDeltagernes arbejde. Vi spurgte om hvor meget håndhævelse af narkotikaloggivningen fyldte i deres arbejde, hvor meget de kom i kontakt med unge (16-24 år) som var i besiddelse af cannabis og hvor ofte de registrerede eller udelte bøder til unge for besiddelse af cannabis. Besvarelserne gave et billede af, at unge cannabisbrugere fyldte meget i kursUSDeltagernes daglige arbejde. Det var halvdelen (51 pct.) som svarede, at håndhævelser af narkotikaloggivningen fyldte meget i deres daglige arbejde, mens det var lidt over en fjerdedel (27 pct.), som svarede, at det i nogen grad fyldte i deres daglige arbejde (se figur 1).

¹ Det skal i denne forbindelse nævnes, at spørgeskemaerne blev udfyldt i forbindelse med opkvalificeringskurserne, hvilket kan have haft betydning for den måde respondenterne svarede på.

(Figur 1)

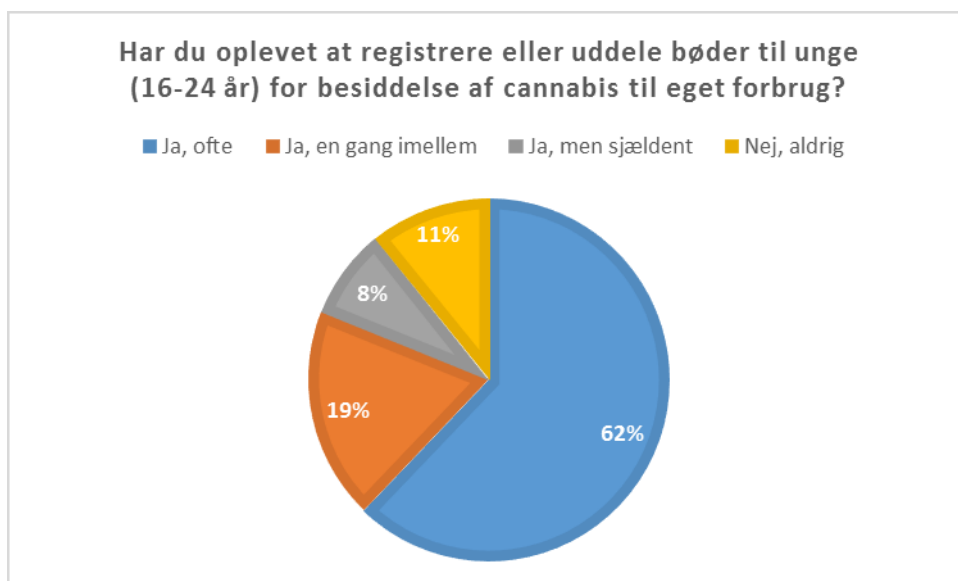
Det samme billede fremstod mht. hvor ofte deltagerne i kurset kom i kontakt med unge, som var i besiddelse af cannabis til eget forbrug. Her svarede over to tredjedele (67 pct.), at de ofte kom i kontakt med sådanne unge, mens det var lidt over en fjerdedel (27 pct.), som svarede, at de en gang imellem kom i kontakt med sådanne unge (se figur 2).

(Figur 2)

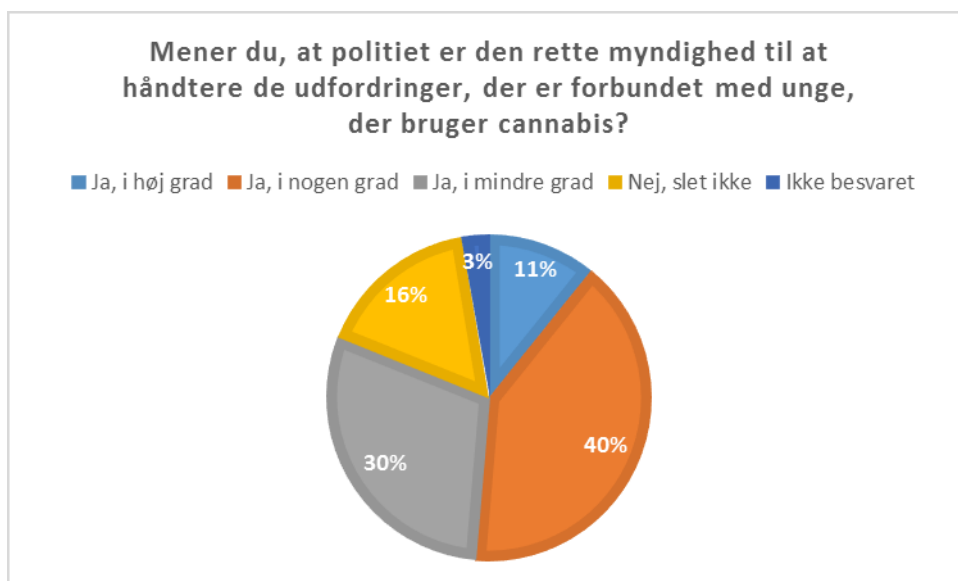
En lignende svarfordeling fandt vi i forhold til vores spørgsmål om, hvor ofte kursUSDeltagerne havde registeret eller uddelt bøder til unge for besiddelse af cannabis til eget forbrug (se figur 3). Her var det to

tredjedele (62 pct.), som oplevede, at det gjorde de ofte, mens det var lidt under en femtedel, som oplevede at det gjorde de en gang imellem (19 pct.).

(Figur 3)

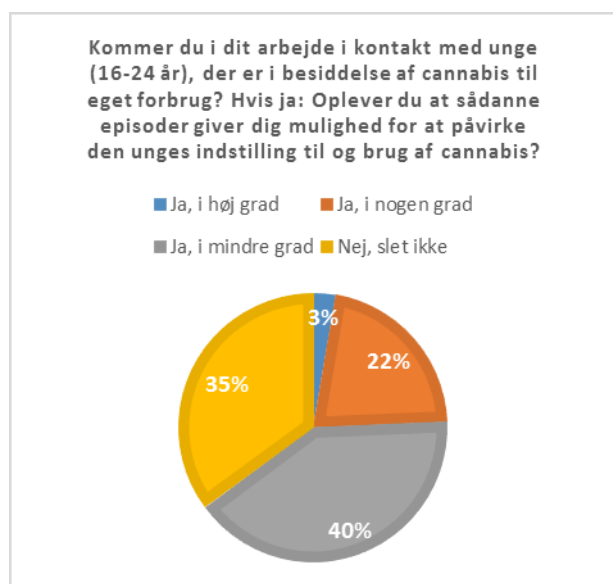
Ud over at spørge kursusedtagerne om, hvor meget de kom i kontakt med unge cannabisbrugere, spurgte vi dem også om deres vurdering af, om politiet var den rette myndighed til at håndtere sådanne unge. Det var lidt under halvdelen (46 pct.) af kursusedtagerne som mente, at politiet slet ikke eller kun i mindre grad var den rette myndighed til at tage sig af de udfordringer, der er forbundet med unge, der bruger cannabis. Det var en tiendedel (11 pct.) som mente, at politiet i høj grad var den rette myndighed (se figur 4).

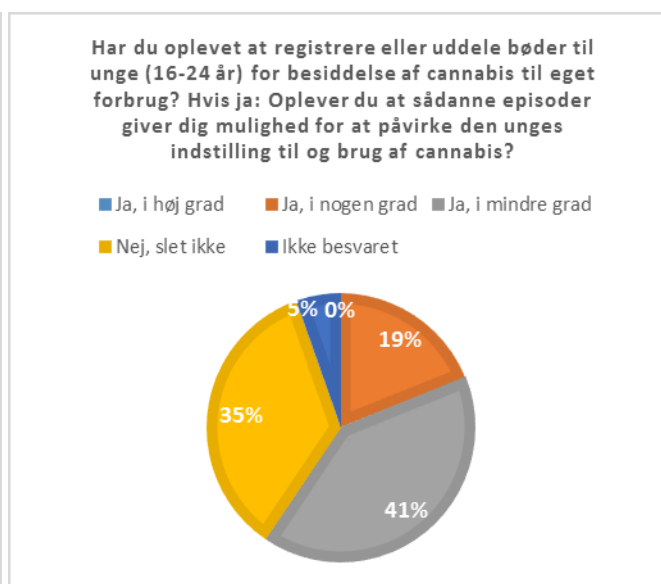
(Figur 4)

Det indikerer således, at selvom unge cannabisbrugere var en gruppe, som mange af kursUSDeltagerne ofte kom i kontakt med og fyldte meget i deres arbejde, så var det kun et fåtal af dem, der mente at politiet i høj grad var den rette myndighed til at tage sig af udfordringerne. KursUSDeltagerne blev bedt om at nævne hvilke andre myndigheder, de mente skulle håndtere udfordringerne med unge, som bruger cannabis. Her handlede de fleste svar om rusmiddelbehandlingstilbud, det sociale system som sådan, skoler og forældre.

Vi spurgte kursUSDeltagerne om, hvordan de oplevede deres muligheder for at påvirke unge cannabisbrugere til at ændre adfærd, når de kom i kontakt med dem (se figur 5) eller registrerede eller uddelte bøder til dem (se figur 6). I forhold til begge spørgsmål var svarfordelingen, at en tredjedel oplevede, at de ikke havde mulighed for at påvirke de unge (35 pct.) og to femtedele oplevede (40-41 pct.), at de i mindre grad kunne påvirke de unge. Ingen af kursUSDeltagerne oplevede, at de i høj grad havde mulighed for at påvirke de unge, ved at uddelte bøder til dem (0 pct.) og der var kun én kursUSDeltager som oplevede i høj grad at kunne påvirke de unge, når vedkommende generelt kom i kontakt med dem (3 pct.)

(Figur 5)

(Figur 6)

Spørgeskemaundersøgelsen tegner således et sammensat billede af, hvordan kursUSDeltagerne oplevede omstændighederne omkring unge cannabisbrugere. Det var tydeligvis noget, som fyldte en del i mange af deltagerens arbejde, men samtidig var det også et flertal som mente, at politiet slet ikke eller kun i mindre grad var den rette myndighed til at tage sig af problemet. I fritekstsvarene pegede mange i stedet på forskellige institutioner og tilbud inden for det sociale velfærdssystem og/eller skolevæsenet. Når de svarede på den måde, kan det hænge sammen med, at mange oplevede at de slet ikke eller kun i mindre grad havde mulighed for at påvirke de unges adfærd, når de kom i kontakt med dem. På den baggrund kan

pilotprojektet siges at adressere to centrale problemstillinger vedrørende unge stofbrugere, som de blev oplevet af kursUSDeltagerne. For det første det forhold, at mange af betjentene oplevede, at de havde svært ved at påvirke de unge. Dette forhold adresserede opkvalificeringen med mere viden om rusmidler og unges brug af rusmidler, rusmiddelbehandling og relationsarbejde med unge. For det andet det forhold, at politiet kun i mindre grad blev opfattet som den relevante myndighed til at håndtere udfordringer med unge cannabisbrugere. Dette forhold adresserede projektet dels viden om hvad rusmiddelbehandling er og dels med de implementeringsworkshops, som skulle styrke samarbejdet mellem politi og kommuner, specifikt i forhold til unge stofbrugere og specielt med inddragelse af rusmiddelbehandlingstilbud.

Undervisning af politiansatte

22 ansatte ved Vestegnens politi deltog i et tredags undervisningsforløb med behandlingsinstitutionen Brydehuset i februar og marts 2019. Senere deltog yderligere et antal politiansatte i oktober 2019 et endagskursus. Det følgende er primært baseret på interviews med deltagere i det første kursus.

Undervisningsdagene inkluderede fire overordnede elementer: 1) viden om stoffer og deres virkning på hjernen, 2) viden om stofbrug, stofmisbrug og unge, 3) viden om rusmiddelbehandling og 4) viden om dialogmetoder.

Meningsfuld og brugbar undervisning

Generelt var de politiansatte meget positive i forhold til projektets fokus og den undervisning de havde modtaget. Som en af de civile forebyggere sagde om kurset og underviserne: *"Jeg har simpelthen ikke noget negativt at sige. Jeg synes, de var super professionelle"* (Civil forebygger, A). De interviewede fandt det både relevant og meningsfuldt i forhold til deres arbejde, hvor de ofte støder på unge, som bruger illegale rusmidler. Således fremhævede flere af de interviewede, at det var vigtigt for dem, at de kunne bruge kurset til noget. Som én udtrykte det:

"Altså jeg er vanvittigt meget positivt overrasket over det her. Jeg synes, det var rigtig godt, fordi at tit og ofte så synes jeg det vigtigste ved at komme på et eller andet kursus eller være med i sådan et projekt, det er, at man kan bruge det til noget." (Politibetjent, A)

Det at kunne *bruge* kurset til noget konkret, blev fremhævet af flere af betjentene, hvilket bevidner at kurset generelt blev opfattet som relevant af deltagerne. Det var ikke bare det at blive præsenteret for viden om unge og stofbrug, som blev opfattet som brugbart af deltagerne, flere af dem gav også udtryk, at de fandt *formålet* projektet meningsfuldt. Altså det at forsøge at benytte sig af andre metoder end retshåndhævelse til at skabe en forandring for de unge. En betjent sagde f.eks., at han fandt det meningsfuldt at fokusere på at få de unge væk fra rusmiddelmiljøet, frem for at udskrive bøder:

"Jeg synes, det giver virkelig god mening, at man prøver på, at i stedet for at skrive den samme bøde til den samme unge, at man prøver at fokusere lidt mere på, okay hvad kan jeg gøre, for at få dig væk herfra? Så jeg har fra starten af været stor fortaler for det" (Politibetjent, B)

I forhold til det konkrete indhold af undervisningsdagene var det overordnede indtryk blandt de interviewede politiansatte også positivt.

Viden om stoffer og deres virkning

Flere af de politiansatte fremhævede den viden, de havde fået om forskellige stoffers neurologiske påvirkning af hjernen, som særligt relevant. Det blev af flere fremhævet, hvordan denne viden havde gjort dem i stand til bedre at kunne tale med de unge om stoffer og deres virkning. Som en betjent udtrykte det:

"Den der viden vi har fået omkring om hvordan stofferne virker, og hvad det gør ved folk, det kan jeg bruge til rigtig meget i forhold til snakken med de unge om stoffer" (Politibetjent, D)

I den forbindelse, var der også flere af de politiansatte, som fremhævede hvordan den nye viden, de havde fået om cannabis, var særligt brugbar, da det var det stof som de unge, de mødte, typisk benyttede sig af. I den forbindelse, var der også nogle af de politiansatte som fremhævede hvordan deres nye viden om virkningen af cannabis, kunne bruges til at udfordre nogle af de opfattelser de unge havde af, at stoffet var helt uskadeligt for dem at bruge. Som en af betjentene sagde om de muligheder, den nye viden om cannabis gav ham i hans dialog med de unge:

"Jeg har snakket en del med nogen af de unge omkring hash, for hash det bliver jo gjort meget sådan til sådan et stof der ikke er skadeligt overhovedet. Det er jo en misforståelse, som man skal skyde ned ikk'. Og det kan man blandt andet gøre ved at fortælle dem hvordan det har en indvirkning på deres hjerner og sådan nogen ting" (Politibetjent, D)

Den viden som de politiansatte har fået om hvordan cannabis påvirker hjernen, mente de altså at kunne bruge til at advare nogle af de unge, som måske anså cannabis som relativt uskadeligt, om de skadelige effekter der er forbundet med at bruge stoffet.

Viden om stofbrug, stofmisbrug og unge

Flere af betjentene fortalte, at kurset havde hjulpet dem til at indgå i dialog med de unge om deres stofbrug og vaner samt, at de havde fået en bedre forståelse for, hvorfor de unge brugte stoffer og hvilken funktion, det havde for de unge i deres liv. Flere af de politiansatte fremhævede også, at undervisningen havde givet dem bedre viden om de sociale forhold, som typisk har betydning for, om unge og andre udvikler et problematisk brug af rusmidler. Som en af betjentene udtrykte det:

"Jeg har lært af Brydehuset, at det er bedre at komme uden om det hele. Frem for stoffer. For det er et resultat af det uden om det hele [...] det er jo familie, skole, venner, selvværd. Alt. Som gør, at man kan have det dårligt. Det kan være en oplevelse, det kan være kæresten er gået fra en. Det kan være, at man føler sig mindre værd" (Politibetjent, B)

Denne betjent fremhæver altså, hvordan vedkommende har lært vigtigheden af et helhedsorienteret syn på de unge, som inkluderer alt det andet, der fylder i deres liv, ud over stofbruget, for effektivt at kunne arbejde med at skabe en forandring. Som en anden betjent udtrykte det: *"hashen er bare en brøkdel af deres overordnede problem. For det meste kommer det jo ud af et eller andet"* (Politibetjent, E).

Samtidigt var der dog også flere betjente som argumenterede for, at det kunne være svært for politiet alene at arbejde med de bagvedliggende årsager til de unges stofbrug. Derfor fremhævede flere også i den forbindelse, at det var relevant for dem at kende til rusmiddelbehandling og de tilbud, der findes for unge. Hvilket leder os videre til at se på, hvordan de politiansatte forholdte sig til den nye viden omkring rusmiddelbehandling, som de blev præsenteret for.

Viden om rusmiddelbehandling

Generelt var de politiansatte meget begejstrede for at have fået indsigt i, hvordan rusmiddelbehandlingen er organiseret og de metoder og tilgange, der bruges i rusmiddelbehandling. Flere af betjentene gav udtryk for, at de vidste meget lidt om, hvordan rusmiddelbehandlingen foregik og var organiseret i deres kommune. Derfor var det en stor hjælp for dem at få viden herom, i forhold til at kunne præsentere de unge for tilbuddene og kunne aflive nogle af de myter, som unge måtte have om, hvordan rusmiddelbehandling foregår. En betjent gav i den forbindelse udtryk for, hvordan de unge måske kunne have nogle forestillinger om hvad behandling indebar, som det var muligt at adressere, med den nye viden.

"Så man også selv ved lidt om det, så man ikke bare står og skal sælge noget, som man ikke rigtig ved, hvad er, andet end at det er en behandling [...] Jeg har prøvet sådan at sige til de unge, at jamen, det er jo ikke som i amerikanske film, hvor man sidder i sådan en rundkreds, sådan en gruppepsykologi, hvor man skal rejse sig op og sige 'hej jeg er –'. Altså, for det tror jeg, der er mange, der tror det er. Altså, for det er det, man ser på film altid. Men det er det jo ikke" (Politibetjent, G)

Som betjenten giver udtryk for her, så mente hun, at det var en fordel, at hun kunne formidle mere detaljeret viden om, hvad de kunne tilbyde på behandlingsstedet, for at kunne 'sælge' idéen til de unge. Dette blev fremhævet af flere af betjentene som noget særligt brugbart, de havde fået ud af projektet og undervisningen.

Ud over at give de politiansatte viden om behandlingen på rusmiddelcentrene, så de kunne formidle de muligheder og tilbud, der fandtes, var det også et formål med kurset at introducere de politiansatte til nogle af de metoder og værktøjer, som man bruger på behandlingsstederne, så betjentene måske selv kunne benytte sig af disse i deres praksis.

Viden om dialogmetoder

En af de metoder som flere af betjentene fremhævede var 'den motiverende samtale', som er en samtaleteknik, som har til formål at skabe motivation hos den enkelte til at ændre en konkret adfærd eller livsstil, som fx stofbrug. Dette opnås typisk ved at hjælpe personen med at blive afklaret omkring egne værdier og mål². Flere af de politiansatte fremhævede, hvordan dette var et brugbart værktøj i deres arbejde med de unge i forhold til at få talt på en ny måde med de unge om deres stofbrug. De politiansatte gav udtryk for, at det var brugbart at blive præsenteret for nogle teknikker i forhold til, hvordan man bedst kan adressere de unges stofbrug, fx ved ikke at være fordømmende, men i stedet spørge ind til, hvorfor det giver mening for de unge at bruge stofferne. Det blev også fremhævet af nogle, at det havde hjulpet dem til at "turde" at spørge ind til stofbruget på en anden måde. Som en af politibetjente beskrev det:

"Det åbner bare op for, at i stedet for at gå på hashen, så gå på noget andet. Det synes jeg virkelig har løftet mig i mit relationsarbejde. Men at turde at sige nogen ting, fordi man godt kan være konfliktsky og være bange for svaret ikk'. Det synes jeg virkelig har været mega lærerigt." (Politibetjent, B)

Nogle af de politiansatte gav dog også udtryk for, at sådanne dialogmetoder var svære at implementere for dem i praksis, da de ikke havde tid til at tale så meget "rundt om" emnet, når de var på patrulje og mødte de unge:

"De nævnte det der med, at du ikke skal nævne hashen, du skal sådan finde ud af, hvordan går det og sådan nogle andre problematikker og så lige pludselig skal de selv komme frem til 'jeg ryger rigtig meget hash'. Men det synes jeg slet ikke at vi har tid til!" (Politibetjent, G)

Der var altså flere politiansatte, som gav udtryk for, at de værktøjer og metoder de blev præsenteret for på kurset, var brugbare for dem i deres relationsarbejde. Dog formulerede nogle af dem også tvivl om, i hvilken grad det var relevant for alle de unge de mødte at blive henvist til behandling, og om hvorvidt det at tage en motiverende samtale, når betjentene mødte dem på gaden var realistisk. Det leder os videre til næste afsnit, hvor vi vil se på betjentenes betragtninger omkring implementeringen af projektet. Vi starter med at se på mødet med de unge, hvorefter vi går videre til at se på samarbejdet med kommunerne.

² <http://www.denmotiverendesamtale.dk/den-motiverende-samtale-2/>

De politiansattes brug af projektet i praksis i forhold til unge

De politiansatte kom til projektet med forskellige erfaringer og arbejdede hver især i forskellige kontekster og i forskellige funktioner, som civile forebyggere og lokalbetjente. Derfor var der også forskel på, hvordan undervisningen og projektet som helhed, enten styrkede allerede eksisterende praksisser og erfaringer eller bidrog til nye erkendelser og refleksioner.

Forankring af projektet i det generelle lokalpolitiarbejde

Overordnet set kan det konkluderes, at projektets formål om at gå fra ”lommevending til behandling” og den dialogorienterede tilgang var i god overensstemmelse med, hvordan de politiansatte generelt forstod deres egen praksis. Som en betjent udtrykte det:

”Det er jo en måde man arbejder på meget i lokalpolitiet, tror jeg, altså det er den her med, at man kommer jævnligt og snakker med dem og spørger hvordan det går sådan det der? Og der synes jeg også det her lomme-noget [projektet] er meget sandt, fordi det er jo med i det? Altså man kan ligesom kan gå ind og snakke om det her stofmisbrug og hvad man kan gøre det ved og sådan noget og kan hjælpe dem uden at ligesom gå i lommerne på dem. Fordi hver gang jeg går i lommerne, så bliver der en dårlig dialog” (Politibetjent, J)

Grundlæggende var der en generel orientering blandt alle de politiansatte mod at prøve at forandre de unges adfærd, og i den forbindelse var der flere, som udtrykte en vis frustration over, at det ikke førte til forandringer at blive ved med at konfiskere de unges illegale stoffer og uddele bøder. Som betjenten ovenfor udtrykker det, så ville dette ofte blot bidrage til ”en dårlig dialog”.

Der var flere der udtrykte skepsis i forhold til hvorvidt det var muligt at ændre i de unges brug af illegale stoffer, ved at gå efter udbudssiden og dem der sælger stofferne. Til gengæld italesatte flere, at det måske var en mulighed at gå efter efterspørgslen. Ikke ved at afskrække de unge stofbrugere med bøder og straf, men derimod ved at ændre deres syn på hash og illegale stoffer, så det ikke længere bliver set som attraktivt for dem at bruge disse. Som en betjent f.eks. sagde:

”Så hvis vi kan lære dem, at det er mega farligt at ryge hash, og det skal de ikke gøre, fordi det begrænser dem med alle mulige ting, så er det nok den vej, vi skal ramme der.” (Politibetjent, A)

Flere af de politiansatte delte altså en skepsis i forhold til om det at håndhæve narkotikalovgivningen over for de unge, var et virksomt middel til at skabe en forandring i de unges forbrugsmønstre. I de følgende afsnit vil vi se på, hvordan betjentene ser mulighederne for at samarbejde yderligere med behandlingstilbuddene og deres tanker om, at bruge andre metoder end retshåndhævelse til at håndtere unge og stofbrug.

Anvendelse af projektet i praksis

Nogle betjente fortalte hvordan det, at de havde fået etableret kontakt til deres lokale behandlingscenter, betød, at de ville kunne handle hurtigt og effektivt, hvis de skulle møde en ung person, som selv gav udtryk for, at vedkommende gerne ville have hjælp i forhold til sit forbrug af rusmidler. En betjent fortalte eksempelvis om, hvordan han før i tiden havde forsøgt at finde frem til nogle, han kunne kontakte, hvis han havde stået med en ung person, som han tænkte havde brug for hjælp:

"Jeg har jo stået mange gange og googlet på min telefon, fordi der var en der sagde at han ville godt have noget hjælp, men man er faktisk usikker på, om det der nummer, om det er et der bliver taget i døgn drift eller hvad det er. Og det er uheldigt, hvis de ringer og der så ikke er nogen, der tager den"
(Politibetjent, H)

Det at blive præsenteret for behandlingsstederne og have fået kontakt med specifikke personer derfra, gjorde at flere af betjentene følte, at de havde fået nogle redskaber til at handle og gøre noget i de situationer, hvor de mødte unge der gerne ville have hjælp.

En betjent fortalte om, at han flere gange havde fortalt de unge, han mødte, om et lokalt rusmiddelbehandlingscenter, og at han derefter var blevet kontaktet fra centeret og fået at vide, at de unge var startet i et forløb. Han fortalte f.eks. om denne specifikke episode:

"Jeg tog fire unge mennesker [for besiddelse] og så var der en af de her personer, en 17-årig dreng, som har et svært misbrug og hans forældre er skilt og han har det rigtig-rigtig svært og i den forbindelse tog jeg ham til side og forsøgte at få en samtale med ham [...] så var det efterfølgende, at jeg så småt begyndte at henvise ham til [rusmiddelcenteret], og det har jeg lidt en idé om, at det hjalp, for jeg blev i hvert fald ringet op fra [rusmiddelscenteret] og spurgt om det var mig, der havde henvist ham til dem og at det var gået rigtig fint. Og det synes jeg egentlig var en behagelig oplevelse" (Politibetjent, K)

Samme betjent fortalte, at han havde fortalt mellem 10 og 15 unge om det kommunale rusmiddelbehandlingstilbud, og at hans indtryk var, at cirka halvdelen af dem havde opsøgt centeret. Desuden sagde betjenten, at han blot fortalte om centeret til de unge, og at han typisk ikke selv tog kontakt til tilbuddet, da de unge ikke ønskede at kontakten gik igennem politiet. Derfor lod han det være op til de unge selv at tage kontakt til behandlingstilbuddet.

Flere af betjentene pegede dog også på, at målet om, at hverve unge til stofbehandling i deres møde med dem på gaden, sjældent var realistisk. Der var flere af de politiansatte som fremhævede, at det ikke altid var passende at tage en dyb snak med de unge, i de situationer som de typisk møder dem i, fx hvis de stod i

en stor flok og måske allerede var påvirkede. I stedet oplevede nogle politibetjente, at det var bedre at få fat på de unge på tomandshånd, fx ved at ringe til dem, efter der var blevet etableret en personlig kontakt.

Nogle betjente pegede på, at de unge, de mødte, ofte ikke havde stofbrugsproblematikker i en grad som gjorde, at de havde brug for behandling. Andre betjente mente dog, at de unge, de mødte, godt kunne siges at have et 'misbrug', og at de godt kunne have gavn af behandlingscentrenes tilbud. Der var dog også flere af de politiansatte, som italesatte hvordan de unge generelt ville nægte, at de havde et 'misbrug'. Det blev betragtet som en stor udfordring i forhold til at få de unge henvist til behandling, at mange af de unge ikke selv opfattede deres brug af fx hash som et misbrug.

På baggrund af disse forskellige udfordringer, var der også flere af betjentene, som udtrykte at de ikke havde lykkedes med at få nogle af de unge i behandling, hvilket de oplevede som succeskriteriet og formålet med projektet. Som en sagde det: *"Så ja, nej jeg synes ikke lige, at jeg kan tage sådan en succeshistorie ud [...] jeg har ikke mødt nogen endnu, der har følt, at de har haft behov for hjælp."* (Politibetjent, E). Betjenten her siger altså, at vedkommende ikke oplevede at have en "succeshistorie" i forhold til projektet, fordi det ikke var lykkedes at få nogen i behandling. En anden betjent sagde noget lignende:

"Det er jo heller ikke lykkedes for mig endnu, kan man sige. Der er jo ikke nogen, der er kommet af sted endnu til behandling. Det kan jo sagtens være, at de selv har taget initiativ, altså på et tidspunkt selv ved at 'nå, det... hvad var det [politibetjenten] sagde dengang, ikke, det var bare at gøre sådan'. Det håber jeg lidt, at det planter lidt frø, sådan, ikke?" (Politibetjent, G)

Som betjenten beretter her, havde vedkommende ikke haft succes med at få nogle af de unge i behandling, men betjenten peger også på, at det måske kan betale sig at overveje hvilke succeskriterier projektet skulle have. Et snævert succeskriterium kunne være, at få flere unge i behandling, men et bredere succeskriterium kunne være at "så et frø" hos de unge, som betjenten formulerede det.

Arbejde med de unge på individ-niveau: "At så et frø"

Flere af betjentene brugte vendingen at "så" eller "plante" et frø, til at beskrive det faktum, at de måske ikke kunne overbevise de unge om at gå i gang med behandling med det samme, men de kunne måske påvirke dem til at tænke mere over deres forbrug. Hvis de så en dag besluttede sig for, at de gerne ville have professionel hjælp til at styre forbruget, vidste de hvor de kunne henvende sig. Som en af betjentene sagde det:

"Jeg prøvede at forklare ham lidt om, uden at være sådan, du ved belærende, men bare sådan stille og roligt snakke med ham og fortælle om det her kursus vi har været på og sådan noget faktisk og gav ham mit nummer, han kunne ringe til. Jamen jeg ved ikke om der er sket mere, men så er han i hvert fald

blevet opmærksom på det, og så kan det jo være han på et eller andet tidspunkt tænker, at hvis det går dårligt i skolen for ham, at han tænker, at nu må jeg også til at ud af det her [...] Ja. Så plante et lille frø måske” (Politibetjent, C)

Som betjenten siger her, så er det vigtigt, at den unge ved, at vedkommende kan henvende sig enten til betjenten eller behandlingsstedet, hvis han eller hun på et tidspunkt får brug for det. Andre betjente omtalte også det at præge de unge i mere generel og lagde også vægt på, at bare det at kunne præge de unge i en lidt mere konstruktiv retning, ville være et succeskriterium i sig selv. Som en betjent formulerede det:

”Man drejer det den rigtige vej, frem for den forkerte vej, ikke? Det sker meget, meget sjældent, men når det sker eller når man ved, at man har haft en lille impact i en eller anden ungs liv, ikke, så er det klart, det kan man jo hænge sin karriere på, ikke?” (Politibetjent, H)

I forhold til at kunne ”så et frø” hos de unge, var der også flere af de politiansatte som lagde vægt på, at det var vigtigt hvordan man præsenterede behandlingstilbuddene. Eksempelvis var der flere der sagde, at de unge nok ikke ville reagere særligt positivt på at få præsenteret et tilbud som *misbrugs*-behandling. I forhold til begrebet ’misbrug’, var der altså flere politiansatte, som satte spørgsmålstejn ved, hvor fornuftigt det var at omtale de unges brug af rusmidler på denne måde, hvis de havde et ønske om at hverve dem til behandling eller andet.

Så hvilke ord og vendinger politiet bruger om de unge og om behandlingen betyder givetvis noget for, om politiet har succes med at ’sælge idéen’ til de unge. Det leder os videre til næste punkt, hvor vi vil diskutere betydningen af at møde de unge på en anerkendende måde, hvilket også kan siges at være en af de bredere målsætninger med projektet, i forhold til den snævre målsætning om at få flere unge i behandling.

Relationer og dialog i arbejdet med unge

Målsætningen om at få de unge i behandling eller i det mindste at ”så” et frø hos dem, som måske kunne få dem til at reflektere over deres stofbrug, er i høj grad orienteret mod det *enkelte individ* og mod at skabe forandring dér. Men projektet kan måske også styrke og understøtte den tilgang som lokalpolitiet har til de unge som *grupper*, når de møder dem i deres politiarbejde.

Flere af de politiansatte fremhævede hvordan relationsdannelse og dialog var et omdrejningspunkt i deres arbejde, og hvordan de prioriterede, at fremme den gode relation, fremfor at fokusere på at sigte så mange som muligt for diverse lovovertrædelser. At skabe en relation blev af flere af de politiansatte fremhævet som en vigtig måde at gøre en *forskel* på.

På den måde kan man sige, at mange af de politiansatte i forvejen arbejdede inden for en ramme, hvor "lommevending", og det at sigte de unge for småforseelser, ikke blev anset som en effektiv måde at nå sine mål på. Som en betjent udtrykte det, kan det nemlig være svært at skabe og vedligeholde en relation, hvis man hele tiden skal sigte de unge for besiddelse af illegale stoffer:

"Altså jeg sigter dem for det meste ikke. Ikke den der kerne nede i bymidten. Fordi hvis jeg først begynder at sigte dem hele tiden og de ved, hver gang de møder mig, så bliver de sigtet og visiteret, så gider de heller ikke og snakke med mig [...] Så dem jeg kender, som jeg gerne vil prøve at gøre en forskel for dernede og prøve at ændre deres adfærd, dem sigter jeg nok ikke så tit" (Politibetjent, E)

Denne betjent er altså varsom med at sigte dem, som hun gerne vil bibeholde en god relation med, da hun mener at det vil være mere fremmende for at forandre deres adfærd. En anden betjent omtalte også hvordan projektet var med til at "legitimere" at benytte sig af advarsler i højere grad, frem for bøder:

"Så det er super godt at komme ind i det der med også, at det er officielt bliver [accepteret] mere at man må give en advarsel [...] Hvor at det faktisk er – altså helt reelt i orden at gøre. Og sige 'jeg tager den der joint', men nu skal du – har du brug for noget hjælp i stedet for?'. Og det tror jeg, at mange af de her politifolk, som har været med på de her kurser, at det giver virkelig mening for dem, fordi at de kan godt se, at give dem en bøde, det batter overhovedet ikke, det gør bare problemet værre, simpelthen. I nogle tilfælde, i hvert fald." (Politibetjent, H)

Projektet kan derfor hjælpe med at legitimere og kodificere en praksis, hvor betjentene afholder sig fra at gå i lommerne på de unge, medmindre det tjener et ordensskabende formål³. Andre af de interviewede politiansatte var dog ikke afvisende overfor, at det at sigte de unge kunne bruges som et redskab til at skabe forandring. Som en betjent udtrykte det i et gruppeinterview:

"Men det er en balance synes jeg, fordi at mange af vores samtaler er under en sigtelse, eller udspringer fra en sigtelse, synes jeg. Så det er en balance. Tit og ofte er det også fordi folk bliver sigtet, at de lige vågner op, og lige får en flad og tænker 'hov, hvad fanden skete der, der? Nu er det begyndt at blive alvorligt ikk', nu er jeg røget i politiets søgelys, kommunen og så videre ikk'" (Gruppe, Respondent 3)

Ifølge denne betjent, kan en sigtelse være selve anledningen til at få snakket med nogle af de unge. Desuden mener betjenten også, at en sigtelse er et stærkt signal at sende til den unge om alvorligheden af situationen, hvilket kunne tænkes at medføre en forandring i deres adfærd.

³ Det kun at håndhæve lovgivningen i forhold til småforseelser, som fx stofbesiddelse, i det omfang at det bidrager til ordensskabelse er desuden et velkendt fænomen der er velbeskrevet i den internationale litteratur om politiarbejde (Bittner, 1967).

Det kan altså konkluderes, at der var forskellige holdninger til, hvorvidt det at sigte og at "gå i lommerne" på de unge, var skadende for relationsarbejde eller om det også nogle gange netop kunne give anledning til kontakt og til at få snakket med dem.

Anerkendelse og 'procesretfærdighed'

Som nævnt tidligere har en af evaluatorene besøgt en lokal ungdomsklub med henblik på, at få indsigt i hvordan nogle af de unge, der kunne være i målgruppen for projektet, oplever deres møde med politiet. Samtalerne med de unge pegede på, at de unge havde forståelse for, at politiet har et arbejde, som nogle gange indebærer, at de også skal visitere. Men det var vigtigt for de unge, hvordan de bliver mødt af politiet i de situationer. De unge lagde vægt på, at betjentene møder dem med anerkendelse og respekt, og at de forklarer hvorfor de gør, som de gør, når de eksempelvis bliver visiteret. Flere af de unge kunne berette om episoder, hvor de ikke følte, at de blev mødt med respekt og værdighed og hvor fx visitationer blev oplevet som magtdemonstrationer, nærmere end som led i en legitim efterforskning med en konkret mistanke.

De unges oplevelser bakkes også op af den internationale litteratur om 'procesretfærdighed' (eng: procedural justice). Ifølge forskningen i 'procesretfærdighed' betyder det meget for folk, at de oplever processen omkring afgørelser som retfærdig og nogle gange betyder det mere end selve afgørelsen (Tyler, 2006). Oversat til politipraksis betyder det, at folk vil have tendens til fx at acceptere at blive sigtet og visiteret, så længe de oplever processen omkring dette som respektfuld og retfærdig. Forskningen peger desuden på, at folk typisk vil være villige til at samarbejde med myndighederne, så længe de oplever at blive mødt med værdighed og respekt. I den forbindelse, kan projektets fokus på dialog og relationsarbejde, frem for konsekvent lovhåndhævelse, hjælpe til at konsolidere og styrke nogle af de aspekter, som allerede er knyttet til lokalpolitiarbejdet, såsom at møde de unge på en anerkendende og respektfuld facon. Vigtigheden af at behandle de unge med respekt og værdighed blev også fremhævet af flere af betjentene. En betjent formulerede det sådan her:

"Jeg lægger meget vægt på at man bygger den her relation med dem, og det kan være på godt og ondt, for mange af dem, man bygger en relation med, er dem man har haft nogle politiforretninger med, at man har sigtet dem for nogle forhold. Men det vigtigste er selvfølgelig at man har behandlet dem med respekt. Og det skal vi jo. Som politibetjente skal vi behandle alle borgere med respekt, unge som gamle ikk'. Og vi giver dem alle sammen respekt, det skal vi aldrig slække på" (Politibetjent, F)

En anden betjent sagde noget lignende:

"Jeg tror bare, jeg er meget åben [...] man skal jo ikke selv synes, det er et problem. Altså sådan, man skal jo ikke selv synes, de er tabere, sådan er min indgangsvinkel. De ryger noget hash, ja, det er rigtig dumt, det ved de godt selv, for det meste i hvert fald. Og hvis de behandler, altså hvis de er venlige over for mig, så er jeg også venlig over for dem – så får de en bøde, så snakker vi videre og så... ja. Det er egentlig sådan jeg har haft gjort det altid, altså bare været ret stille og rolig omkring det, hvis de er stille og rolig og taler pænt til mig, så taler jeg også fint til dem." (Politibetjent, G)

Det var altså allerede en del af flere af de interviewede betjentes praksis at møde de unge med respekt og anerkendelse, men projektet understreger vigtigheden af, at understøtte sådan en tilgang til de unge. Undervisning der berører temaer så som årsagerne til problematisk stofbrug og dialogmetoder kan bidrage til, at politiet bliver bedre rustet til at møde de unge på en ikke-fordømmende måde.

Samarbejde med kommuner

Undervisningen af de politiansatte var det ene hovedelement i projektet. Det andet hovedelement var at udvikle samarbejdet mellem lokalbetjentene og de kommuner, de arbejder i, herunder især rusmiddelbehandlingsinstitutionerne.

Vestegnens politi dækker 11 kommuner, hvoraf de fleste har deres eget rusmiddelcenter. Kun enkelte køber ydelsen ved en nabokommune. Kommunerne er organiseret forskelligt mht. indsatser og samarbejde omkring unge. F.eks. indgår det lokale rusmiddelcenter nogle steder i SSP-samarbejdet og andre steder ikke, ligesom nogle kommuner har veletablerede samarbejder på tværs af kommunale afdelinger og institutioner, hvor andre har mere løst koblede samarbejder. Nogle rusmiddelcentre var desuden helt nystartede og andre veletablerede, lige som lokalbetjentene kunne have været nye i kommunen eller have arbejdet der længe. Begge dele havde betydning for karakteren af samarbejdet mellem rusmiddelcentre og lokalpoliti forud for pilotprojektet. Det var dog et gennemgående træk, at rusmiddelbehandling og politi ikke havde haft meget med hinanden at gøre, og helt nyt var det, at der med dette projekt blev forsøgt at etablere et direkte samarbejde mellem rusmiddelcentre og lokalpoliti.

For at styrke samarbejdet mellem lokalpoliti, rusmiddelcentre og andre relevante kommunale aktører, blev der som en del af pilotprojektet og i 8 kommuner afholdt en to-timers workshop på det lokale rusmiddelcenter. Workshopen kom i stand i samarbejde mellem politi og rusmiddelcenter, hvor politiets projektkoordinatorer, lokalbetjentene samt lederen fra det lokale rusmiddelcenter sendte invitationer ud til de samarbejdspartnere, de tænkte, projektet var relevant for. De inviterede blev opfordret til at sende invitationen videre til andre potentielt interesserede i kommunen i håb om at nå så langt og bredt ud som

muligt. Der var stor forskel fra kommune til kommune mht. hvor let det var at afholde en workshop og få svar om deltagelse fra de inviterede. Som en leder på et rusmiddelcenter forklarede det:

”Det er det faktisk, det er faktisk ret vildt, at det her [workshoppen] er kommet i stand. Og igen, også du ved, jeg løb med armene over hovedet og sagde ”jeg kommer”. [...] Men, men der var... altså... der kom meget færre end jeg havde håbet på desværre. For jeg havde lidt håbet på, at det kunne blive lidt større. [...] For det første ville jeg gerne have haft børnefamilieafdelingen med, så ville jeg rigtig gerne have haft nogen flere ude fra klubberne. Altså fra ungdomsklubberne, ungdomsskolen og de dér klubber, der ligger ude på de lokale skoler, dem ville jeg rigtig gerne have set, fordi jeg tænker, det er jer, der sidder derude med de unge mennesker i hverdagen. Dem fik jeg desværre ikke nogen tilbagemelding fra. Så ... så var der også nogen, hvor jeg tænkte, at det er smadder relevant, som så kom.” (Leder fra et rusmiddelcenter)

I langt de fleste workshops deltog rusmiddelcenterets leder og et par medarbejdere, politiets projektkoordinatorer og et par lokale betjente og/eller politiets civile forebyggere, en repræsentant fra SSP, enkelte klubmedarbejdere og/eller gadeplansmedarbejdere. Enkelte gange deltog også ansatte fra særlige kommunale projekter rettet mod lignende ungegrupper.

Alle workshops var struktureret således, at en af politiets projektkoordinatorer bød velkommen og holdt et oplæg, hvor hun fortalte om pilotprojektet, herunder hvad betjentene var blevet undervist i, hvorefter der blev opfordret til dialog og ideudveksling. Der var stor forskel på hvor godt deltagerne kendte hinanden på forhånd. I de tilfælde, hvor betjentene ikke på forhånd kendte det lokale rusmiddelcenter, gav møderne anledning til, at betjente og behandlere/rusmiddelcenter fik sat ansigt på hinanden og i flere tilfælde fik udvekslet kontaktoplysninger, og enkelte gange fik lavet aftale om at mødes igen. I tråd hermed efterlyste flere ved mødernes afslutning en opfølgende workshop med henblik på at understøtte de positive tilkendegivelser. Det kan indikere et behov for kontinuerlige strukturer og rammer, der understøtter samarbejdet. Nogle steder viste det sig, at det måske ville give bedst mening for lokalpolitiet med et tæt samarbejde med udgående teams/gadeplansmedarbejdere og klubber. Andre steder gav det mere mening med direkte kontakt til rusmiddelcenteret. Samtidig blev det også tydeligt på alle workshops, at der på tidspunktet for workshoppen i langt de fleste tilfælde, ikke var overlap mellem de unge som politiets projekt i udgangspunktet retter sig mod, og de unge som kom på rusmiddelcentre. Samtidig stemte det syn på unge, som politiet havde fået i forbindelse med pilotprojektet, godt overens med det ungesyn der herskede på rusmiddelcentre og i den pædagogiske praksis i kommunerne. Både rusmiddelcentre og betjente fremhæver, at det gør en positiv forskel at have mødt hinanden, men, som en leder på et rusmiddelcenter sagde efter workshopforløbet, så er et godt samarbejde ikke gjort ved en

workshop, det er en fortsat proces hvor rusmiddelcenter og politi løbende må finde ud af, hvordan et samarbejde kan fungere, hvilket udover god kontakt til de lokale betjente også kræver en god dialog på ledelsesplan.

Når det er op til den enkelte betjent at etablere et samarbejde

Allerede i forbindelse med afholdelsen af kurset blev betjentene opfordret til at besøge det lokale rusmiddelcenter i deres distrikt. Det var dog helt op til den enkelte betjent om og hvordan han eller hun ville gøre det, og selvom nogle betjente besøgte de lokale centre, førte det ikke nødvendigvis til et styrket kendskab eller samarbejde. Af interviewene med betjentene fremgår det, at betjente der har arbejdet længe i et lokalområde typisk kendte det lokale rusmiddelcenter i forvejen, men også at langt de fleste havde et kendskab af en karakter, hvor de vidste, at der var et rusmiddelcenter og hvor det lå, men ikke vidste hvad stedet kunne tilbyde de unge. Dette kan hænge sammen med, at rusmiddelcentre kun i nogle af Vestegnens kommuner deltager i SSP-møderne, hvorfor lokalbetjentene sjældent kendte rusmiddelcenteret og deres arbejde i de kommuner, hvor de ikke indgik i SSP-samarbejdet. Som en lokalbetjent fortæller:

"Jeg vidste at der var nogen [unge], der havde et misbrug, de kunne tage derned [på rusmiddelcenteret], men ikke at det var sådan 'send dem ned til os! Så skal vi tage imod dem, så får vi lavet en plan på det' eller får dem screenet og tager en snak med dem, ikke? Sådan havde jeg ikke tænkt på, at det kunne anvendes." (Lokalbetjent H)

For langt de fleste blev mødet mellem lokalbetjente og rusmiddelcenter først initieret i forbindelse med workshoppen, som beskrevet i foregående afsnit. At workshoppen var så afgørende for at initiere et tættere samarbejde, kan også spille sammen med, at det kun var én betjent fra hvert distrikt (på nær et enkelt), der deltog i det oprindelige kursus ved Brydehuset. Derimod deltog flere lokalbetjentene typisk i en workshop uanset om de havde deltaget i kurset eller ej. Dermed kunne workshoppen skabe et samlet fokus blandt de lokalbetjente, der arbejdede sammen i distrikterne, da det hidtil udelukkende havde været op til den ene betjent fra hvert distrikt, der havde været på kursus, at implementere det lærte i praksis (herunder at dele med kollegaer og etablere samarbejde med det lokale rusmiddelcenter). På opfølgningstidspunktet for denne undersøgelse var et konkret samarbejde mellem lokalpoliti og rusmiddelcentre omkring unge brugere af illegale stoffer dog endnu ikke implementeret eller i spæd opstart. Når det er sagt, var alle betjente glade for at have fået mere viden om rusmiddelcentre og gav udtryk for, at de fremadrettet ville kontakte det lokale rusmiddelcenter, hvis de fandt det relevant. Ligesom flere betjente efter workshoppen begyndte at bære behandleres visitkort på sig, for at kunne give det til unge, hvis de skulle skønne det relevant.

Hvad synes rusmiddelcentrene om politiets nye tiltag?

Helt overordnet ser rusmiddelcentrene positivt på pilotprojektet og vil gerne samarbejde (mere) med lokalpolitiet, ikke mindst fordi politiet møder en gruppe unge, med et potentielt problematisk rusmiddelbrug, som rusmiddelcentrene ikke ser i deres tilbud og har svært ved at nå på egen hånd. En behandler på et rusmiddelcenter udtrykte yderligere ønske om, at et bedre samarbejde med lokalpolitiet måske kunne føre til udvikling af et tilbud til de unge, som er for 'langt ude' til selv at opsøge (eller har familie der opsøger) rusmiddelcenteret, og samtidig ikke er tilstrækkeligt 'langt ude' til at blive omfattet af andre indsatser som f.eks. exit-programmer. Dvs. de unge, han oplevede, let falder mellem indsatser.

Hvordan de enkelte rusmiddelcentre ønsker, at det konkrete samarbejde med lokalbetjentene skal se ud varierer fra sted til sted og hænger bl.a. sammen med, hvordan det enkelte rusmiddelcenter er organiseret. Nogle rusmiddelcentre huser mange forskellige borgere (fra helt unge med hash eller feststofproblematikker til ældre borgere på substitutionsmedicin) og enkelte udtrykker forbehold ved at politiet "kommer rendende i deres uniformer", da de frygter, at det vil kunne gå ud over behandlingsalliancen med borgerne. Det gælder ikke mindst steder, hvor samarbejdet med politiet hidtil primært har drejet sig om tilspidsede situationer, hvor politiet er blevet tilkaldt for at tage sig af voldsomme borgere. En leder fra et rusmiddelcenter, der foretrækker, at politiet ikke møder uniformeret op på rusmiddelcenteret, forklarer, hvordan det at blive fulgt af en uniformeret betjent, for hende at se, kan virke ydmygende for en ung:

"Hvis nu de [betjentene] kommer med en borger, altså så synes jeg måske, at der er for mange fordomme... Hvis nu Peter kommer sammen med [en betjent], og [betjenten] er i uniform, og de kommer ind af døren her, så er det sådan en lille smule ydmygende for den unge mand, at komme ind ad døren med en uniformeret betjent." (Leder på rusmiddelcenter)

I tråd hermed og selvom rusmiddelcentrene overordnet set bød betjentene 'velkommen', så foretrak nogle, at betjentene ikke kom uanmeldt, både for at sikre at have tid til en god snak, men også af hensyn til de borgere, der ofte kommer på centrene, som måske kunne blive utrygge ved politiets tilstedeværelse. Det er derfor vigtigt at etablere lokale aftaler om, hvordan et samarbejde skal se ud, så det bedst muligt tilpasses de lokale forhold. Samtidig giver rusmiddelcentrene generelt udtryk for, at de gerne stiller deres ekspertise til rådighed for politiet i form af generel såvel som konkret sparring og vidensdeling om stoffer, unge og behandling.

Projektets forankring i politiorganisationen

Dette afsnit handler om, hvordan organisatoriske forhold hos Vestegnens Politi kan have haft betydning for projektets forløb og resultater. Pilotprojektet består som tidligere beskrevet af to hovedelementer: uddannelse af politiansatte og styrkelse af samarbejdet mellem kommunerne og politiet omkring unge, som bruger illegale stoffer. I forhold til begge dele er hovedvægten i projektet blevet lagt på den enkelte betjent. Det er den enkelte betjent, som skal skønne hvornår, det er relevant at bringe den nye viden i anvendelse og det er den enkelte betjent, der har ansvar for at styrke samarbejdet med kommunen. På baggrund af vores interviews med de politiansatte, er det vores vurdering, at det forhold, at en stor del af ansvaret for at implementere projektet var overladt til den enkelte betjents skøn, har betydet at der har været forskel på, hvordan projektet er blevet implementeret. På den baggrund kan det være relevant at spørge, om en stærkere forankring af projektet i politiorganisationen med en stærkere ledelsesmæssig involvering og prioritering af projektet ville have styrket implementeringen.

Pilotprojektet blev udviklet af to medarbejdere i forebyggelsessekretariatet. En civil akademiker og en politiuddannet medarbejder. Projektet er blevet godkendt af ledelsen ved Vestegnens Politi, men ledelsen har ikke deltaget i styringen eller koordineringen af projektet. Der er sket en løbende orientering af ledelsen via lederen af forebyggelsessekretariatet. Koordinering af projektet er foretaget af de to medarbejdere fra forebyggelsessekretariatet. Den manglende involvering af ledelsen i projektet kan have haft betydning på flere måder.

For det første kan det have betydet, at implementeringen af den nye viden og styrkelsen af samarbejdet med kommunerne ikke er blevet tænkt ind i forhold til politiets øvrige arbejde i kommunerne på et mere overordnet strategisk eller organisatorisk plan, herunder i relation til specifikke indsatser. Dette kan antages at have haft betydning for de enkelte betjentes fokus på at implementere den nye viden samt på den tid og de ressourcer, der har været til rådighed. I forbindelse med projektet blev der etableret et særligt journalnummer for projektet, hvor de ansatte kunne registrere, når de havde udført arbejde, som de mente faldt ind under projektet. Imidlertid er der foretaget få registreringer, og selv om det ikke nødvendigvis betyder, at de ansatte ikke har anvendt de nye metoder, så kan det måske ses som udtryk for, at det ikke har været en prioriteret indsats, som de fandt det nødvendigt at registrere. I et tilfælde blev anvendelse af de nye metoder tænkt ind i forhold til en specifik indsats. Det skete i forbindelse med en særlig indsats i et af politikredsens sub-områder. I forbindelse med denne indsats, blev de ansatte, som var ansvarlige for områderne pålagt at deltage i det endagskursus, der blev afholdt i oktober 2019. Desuden blev der i forbindelse med indsatsen afsat tid til, at betjentene fokuserede på at bruge de værktøjer, som

indgik i projektet. Det vil sige, at projektet her indgik i en indsatsorienteret tilgang, hvor det blev sammentænkt med en særlig indsats, der var blevet besluttet af gennemføre.

For det andet kan den manglende involvering af ledelsen i projektet have haft betydning for opfølgningen mht., at den ny viden blev bragt i anvendelse. Der var ikke tænkt opfølgning og støtte ind i projektet fra starten. Tanken var, at betjentene skulle have de 3 undervisningsgange, og at der skulle afholdes implementeringsworkshops, hvorefter projektet skulle leve af sig selv, ved at betjentene brugte den ny viden, når de skønnede, det var relevant. Koordinatorerne havde regnet med, at i og med der havde været frivillig tilmelding, ville betjentene tage ejerskab for projektet og bruge metoderne. Imidlertid oplevede koordinatorerne, at der var behov for opfølgning og søgte derfor at foranstalte dette ved at udsende e-mails og invitere til møder, hvor der imidlertid ikke mødte nogen op. Dog har enkelte betjente sparret med den politiuddannede af de to koordinatorer. De politiansattes brug af de nye metoder og redskaber kan i de fleste tilfælde ses som værende løst koblete i forhold til politiorganisationen, forstået på den måde, at det har været op til den enkelte betjents skøn hvornår metoderne skulle anvendes og der ikke har været en organisatorisk prioritering heraf. Et udviklingspunkt i forhold til projektets videre forløb kunne således være mere formaliseret og struktureret opfølgning og opbakning i forhold til betjentene.

For det tredje kan den manglende involvering af ledelsen have haft betydning for karakteren af det samarbejde, der blev etableret med kommunerne. Organiseringen af dette samarbejde, bl.a. via implementeringsworkshops var overladt til de politiansatte ved forebyggelsessekretariatet og lokalbetjentene, der arbejdede i de enkelte kommuner. Det betød, at i kommuner hvor der i forvejen var et veludviklet samarbejde, særligt via SSP, og hvor betjentene kendte de forskellige kommunale aktører og samarbejdspartnere, var det lettere at arrangere implementeringsworkshops og samarbejde end i kommuner, hvor sådanne strukturer og relationer ikke fandtes i forvejen eller ikke var veludbyggede. I flere af kommunerne, både kommuner hvor der var et veludviklet samarbejde i forvejen og i kommuner, hvor der ikke var det, var det noget nyt at inddrage rusmiddelbehandlingstilbud i det tværsektorielle samarbejde med politiet. Her kan projektet således siges at have medvirket til at bidrage med en ny dimension i samarbejdet mellem politi og kommuner. Imidlertid kan det være en udfordring, at hvis der blev etableret konkrete aftaler og relationer mellem politi og forskellige kommunale institutioner, ikke mindst rusmiddelbehandlingen, så var det aftaler og relationer i det yderste led blandt praktikere. Det betyder for det første at relationerne i høj grad bliver personafhængige og for det andet, at der ikke var repræsentanter fra alle organisationer, ikke mindst politiet, som kunne lave aftaler om mere formaliserede samarbejder mv. Her kunne involvering af repræsentanter fra politiet med kompetence til at lave aftaler og

træffe beslutninger måske have bidraget til at styrke relationen mellem politi og kommunale tilbud.
Dermed kunne der måske være sket en tættere kobling mellem politi og kommuner.

Sammenfatning og konklusion

I det følgende vil vi sammenfatte og konkludere med hensyn til resultaterne af pilotprojektet med udgangspunkt i de resultater, vi præsenterede i det foregående.

De to første spørgsmål som evalueringen i sin oprindelige form skulle svare på var:

- 1. I hvilket omfang forsøger politiet at visitere unge videre til behandlingssystemet?**
- 2. I hvilket omfang kommer unge i behandling som følge af politiets nye viden og praksisændring?**

I forhold til begge spørgsmål har det ikke været muligt at give kvantitative svar, idet der hverken har været tilstrækkelige registreringer fra kommunerne eller fra politiet om unge, som blev visiteret til behandling som følge af samtaler med politibetjente eller civile forebyggere.

De kvalitative resultater kan medvirke til at give svar på, hvorfor ikke er flere unge er blevet visiteret til behandling i forbindelse med projektet, og i hvilket omfang politiet forsøger at visitere unge videre til behandlingssystemet.

I afsnittene med svar på spørgeskemaundersøgelsen og afsnittet om de politiansattes praksis så vi, at det af et flertal af betjentene blev opfattet som urealistisk, at de gennem samtaler med unge på gadeplan kunne få dem til at opsøge behandling. Derimod mente de, at det var muligt, at sådanne samtaler kunne være en blandt flere bidragende faktorer til, at nogle unge på et tidspunkt ville gøre noget ved deres forbrug af stoffer. En vending som flere af betjentene brugte var, at de kunne være med til at "så et frø". Når det blev opfattet som urealistisk, at visitation til behandling kunne ske fra gadeplan, handlede det især om, at det kunne være svært at have samtaler om stofbrug med unge, mens de var sammen med en gruppe af andre unge. Det kunne desuden være svært, fordi mange af de unge ikke opfattede sig selv som havende et 'misbrug'. Flere af betjentene pegede i den forbindelse på vigtigheden af at tænke over hvilke ord og betegnelser politiet bruger, hvis de skal præsentere behandlingstilbud på en måde, som virker attraktiv for de unge.

Det tredje spørgsmål var:

- 3. Medvirker politiets nye viden og praksisændring til en forandring af mødet mellem politi og unge med besiddelsessager? Hvordan oplever politi mødet? Hvordan oplever de unge mødet?**

Også i forhold til dette spørgsmål er det ikke muligt at give et fyldestgørende svar. Det skyldes at en spørgeskemaundersøgelse og en interviewundersøgelse blandt unge, som modtog bekymringsbreve fra politiet måtte opgives. Vi har derfor ikke haft mulighed for at besvare spørgsmålet om, hvorvidt unge har oplevet en forandring i mødet med politiet efter opkvalificeringen. Derimod var det muligt at besvare spørgsmålet om, hvordan de politiansatte oplevede mødet med de unge, efter de havde deltaget i opkvalificeringen. Projektets formål flugtede godt med flertallet af de politiansattes eksisterende fokus på dialog, relationsarbejde, anerkendelse og respekt i mødet med unge brugere af illegale rusmidler. Projektet har været med til at styrke og udvikle denne tilgang til unge og gøre den mere professionel, ved at de politiansatte har fået tilført viden om rusmidler, unge og dialogmetoder. Som det fremgik af afsnittet om deltagernes vurdering af opkvalificeringskurset, var deltagerne meget tilfredse med indholdet af kurset, som de fandt yderst relevant i forhold til deres møde med unge, som bruger illegale stoffer. I afsnittet om deltagernes vurdering af opkvalificeringskurset fortalte flere af betjentene således, hvordan ny viden om stoffernes virkninger og om betydningen af en mere helhedsorienteret tilgang til stofbrug og stofmisbrug havde betydet, at de nu kunne tale med unge om stoffer og stofbrug på en anden måde og ud fra et mere sikkert grundlag end tidligere. Relevansen af opkvalificeringen for betjente, som møder unge der bruger illegale rusmidler, blev også illustreret af kursusedtagernes besvarelser af spørgeskemaer i forbindelse med kurserne. Her fremgik det, at unge og illegale rusmidler fyldte meget i mange af betjentenes daglige arbejde, og at en stor del af dem mente, at politiet kun til dels er den rette myndighed til at tage sig af problemet. Interviewene med de politiansatte viser, at opkvalificeringen og etableringen af kontakt med kommunerne samt viden om, hvor de skal henvende sig, har betydet, at de oplever at have fået flere handlemuligheder i forhold til unge som bruger illegale stoffer, fremfor blot 'at vende lommer'.

Det fjerde spørgsmål, som skulle besvares igennem evalueringen var:

4. *Hvilke praktiske og organisatoriske udfordringer oplever politiet i forbindelse med praksisændringen?*

En række forskellige faktorer har spillet ind på de politiansattes muligheder for at omsætte den viden, de opnåede gennem kurset, i praksis. En række af disse ting skyldes udefrakommende omstændigheder, herunder en valgkamp, som involverede en række sikringsopgaver og afspadsering af overarbejde, hvorfor nogle af kursusedtagerne i perioder ikke var på arbejde. Endelig blev der gennemført en organisationsforandring kort efter opkvalificeringskurset, som betød at en del af

kursusdeltagerne ikke længere havde arbejdsopgaver, hvor de kom i kontakt med unge på gadeplan. Til disse udefrakommende faktorer kan der også peges på faktorer, som har at gøre med den måde projektet har været organiseret på. I afsnittet om de politiansattes brug er projektet i praksis, blev det således beskrevet, hvordan det var overladt til den enkelte ansatte at beslutte hvornår og hvordan den ny viden skulle anvendes og at skabe samarbejdsrelationer med kommunerne. Mens opkvalificeringen tydeligvis har haft en generel betydning for, hvordan kursusdeltagerne møder unge som bruger illegale stoffer og har betydet, at de efter kurset oplever at have flere handlemuligheder, kan det antages, at en større ledelsesmæssig prioritering af projektet kunne have betydet en mere udbredt implementering. Vi så, at det i et tilfælde blev prioriteret, at lokalbetjente benyttede den ny viden som en del af en indsats i forhold til illegale stoffer i et sub-område. Da brug af den ny viden i høj grad er noget, der skal læres i praksis, kunne en eksplicit prioritering af, at metoderne blev taget i anvendelse antages at have medvirket til mere udbredt implementering af den nye viden.

Med hensyn til samarbejdet med kommunerne var alle kommunale aktører positivt indstillede mht. den tilgang til unge brugere af illegale rusmidler, som projektet lagde op til. Det var en tilgang som mindede om det syn på unge, som blev praktiseret på rusmiddelcentre og andre kommunale tilbud. Inddragelse af rusmiddelcentre i det tværsektorielle samarbejde med politiet var i flere tilfælde noget nyt. Dog gav nogle centre udtryk for, at det var vigtigt, at det skete på en måde, så det ikke gik ud over behandlingsalliancen med borgerne. Implementeringsworkshopsene spillede i mange tilfælde en vigtig rolle for såvel de politiansatte som rusmiddelcentre. De indebar en mulighed for at opnå viden om hinandens overvejelser og metoder i forhold til unge, der bruger illegale rusmidler og etablering af kontakter, lave aftaler mv. Efterfølgende gav flere af de politiansatte udtryk for, at workshopsene havde udvidet deres handlemuligheder i forhold til unge, der bruger illegale stoffer, idet de nu vidste hvor de skulle henvende sig og kunne informere de unge om, hvad rusmiddelcentre kunne tilbyde.

Det femte spørgsmål i evalueringen var:

5. Hvordan kan resultater fra evalueringen medvirke til ændringer af opkvalificeringen af politiet?

Spørgeskemaundersøgelsen i forbindelse med opkvalificeringskurserne viser, at unge som bruger illegale stoffer fylder meget i de politiansattes hverdag, og et af de mest tydelige gennemgående træk i forbindelse med vore interviews med kursusdeltagerne har været, at de oplever kurset som yderst relevant i forhold til deres daglige arbejde. De oplever, at den viden de har opnået kan bruges direkte i mødet med de unge. Flere af betjentene udtaler således, at en opkvalificering med hensyn til viden om

psykoaktive stoffer og deres virkninger samt viden om, hvordan man som professionelle i behandlingssystemet forholder sig til og behandler stofbrug og stofmisbrug, burde breddes ud til at omfatte alle politifolk, som kommer i kontakt med denne problemstilling. De beskriver desuden, at projektets prioritering af etablering af kontakt med kommunale rusmiddelbehandlingstilbud har udvidet deres handlemuligheder.

Vi kan konkludere, at pilotprojektet har udviklet et koncept for opkvalificering af politiansatte, som med fordel kan bringes i anvendelse i et større omfang, da det tydeligvis opfylder et behov for viden om rusmidler, unge og behandling, som kan understøtte en helhedsorienteret i arbejdet med unge, som bruger illegale rusmidler. En sådan opkvalificering kan skabe et mere professionelt grundlag for politiets relationsarbejde med unge, der bruger illegale rusmidler. Projektet har også vist, at en bevidst satsning på tværsektorielt samarbejde mellem politi og rusmiddelbehandlingssektoren, kan understøtte en sådan mere helhedsorienteret tilgang til unge, der bruger illegale rusmidler.

Litteraturliste

Bittner, E. (1967). *The police on skid-row: A study of peace keeping*. Ardent Media.

Caulkins, J., and Reuter, P. (2009). Towards a harm-reduction approach to enforcement. *Safer Communities*, 8(1), 9-23.

Kammersgaard, T. (2019). Harm Reduction Policing: From Drug Law Enforcement to Protection. *Contemporary Drug Problems*, 46(4), 345-362.

Moeller, K., & Hesse, M. (2013). Drug market disruption and systemic violence: Cannabis markets in Copenhagen. *European Journal of Criminology*, 10(2), 206-221.

Shiner, M. (2016). Drug Policing: What is it Good For?. i *'After the War on Drugs', Rapport fra LSE Expert Group on the Economics of Drug Policy*, 59-66.

Tyler, T. R. (2006). *Why people obey the law*. Princeton University Press.

Werb, D., Rowell, G., Guyatt, G., Kerr, T., Montaner, J., and Wood, E. (2011). Effect of drug law enforcement on drug market violence: A systematic review. *International Journal of Drug Policy*, 22(2), 87-94.

Bilag

Bilag 1: Spørgeskema

1. Hvad er din holdning til det eksisterende forbud mod besiddelse af illegale stoffer til eget forbrug?

- ☐ Meget positiv ("Jeg er meget positivt indstillet over for det eksisterende forbud")
- ☐ Positiv
- ☐ Hverken positiv eller negativ
- ☐ Negativ
- ☐ Meget negativ ("Jeg er meget negativt indstillet over for det eksisterende forbud")

Læs venligst nedenstående, inden du svarer på spørgsmål 2 og 3:

I debatten om en eventuel reform af den eksisterende narkotikaloggivning skelnes der mellem to modeller: Afkriminalisering og legalisering. Den førstnævnte model eksisterer i dag i bl.a. Portugal, imens flere delstater i USA har legaliseret cannabis. Forskellen på afkriminalisering og legalisering er, at ved en afkriminalisering er stoffer stadig ulovlige, men besiddelse af stoffet til eget forbrug medfører ikke længere en strafferetlig sanktion – som f.eks. en bøde. Ved en legalisering bliver et stof gjort fuldt lovligt, og det kan eksempelvis reguleres på samme måde som alkohol eller cigaretter.

2. Hvad er din holdning til en eventuel afkriminalisering af besiddelse af illegale stoffer til eget forbrug?

- ☐ Meget positiv
- ☐ Positiv
- ☐ Hverken positiv eller negativ
- ☐ Negativ
- ☐ Meget negativ

3. Hvad er din holdning til en eventuel legalisering af besiddelse af illegale stoffer til eget forbrug?

- ☐ Meget positiv
- ☐ Positiv
- ☐ Hverken positiv eller negativ
- ☐ Negativ
- ☐ Meget negativ

4. Mener du, at der er forskel på brug og misbrug af cannabis?

- ☐ Ja, det afhænger af omfanget af brugen
- ☐ Nej, enhver brug af cannabis udgør et misbrug

5. Hvis ja: Hvornår mener du, at brug af cannabis udgør et misbrug? (vælg venligst ét svar)

- ☐ Hvis man ryger flere gange månedligt, udgør det et misbrug
- ☐ Hvis man ryger flere gange ugentligt, udgør det et misbrug
- ☐ Hvis man ryger dagligt, udgør det et misbrug
- ☐ Det varierer fra person til person

6. Forestil dig alle tænkelige strafudmålinger på en skala fra 1-10 (hvor 1 er den mildeste, og 10 den hårdeste). Hvor hård mener du så, at straffen for besiddelse af cannabis bør være?

☐ _____

7. Mener du, at politiet er den rette myndighed til at håndtere de udfordringer, der er forbundet med unge, der bruger cannabis?

- ☐ Ja, i høj grad

- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Nej, slet ikke

8. Hvis nej: Hvilke andre myndigheder bør håndtere udfordringerne?

☐ _____

9. Oplever du, at håndhævelse af narkotikaloggivningen fylder meget i dit daglige arbejde?

- ☐ Ja, i høj grad
- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Nej, slet ikke

10. Kommer du i dit arbejde i kontakt med unge (16-24 år), der er i besiddelse af cannabis til eget forbrug?

- ☐ Ja, ofte
- ☐ Ja, en gang imellem
- ☐ Ja, men sjældent
- ☐ Nej, aldrig

11. Hvis ja: Oplever du at sådanne episoder giver dig mulighed for at påvirke den unges indstilling til og brug af cannabis?

- ☐ Ja, i høj grad
- ☐ Ja, i nogen grad

☐ Ja, i mindre grad

☐ Nej, slet ikke

12. Har du oplevet at registrere eller uddele bøder til unge (16-24 år) for besiddelse af cannabis til eget forbrug?

☐ Ja, ofte

☐ Ja, en gang imellem

☐ Ja, men sjældent

☐ Nej, aldrig

13. Hvis ja: Oplever du at sådanne episoder giver dig mulighed for at påvirke den unges indstilling til og brug af cannabis?

☐ Ja, i høj grad

☐ Ja, i nogen grad

☐ Ja, i mindre grad

☐ Nej, slet ikke

14. Oplever du, at unge der bruger cannabis også begår andre typer kriminalitet?

☐ Ja, i høj grad

☐ Ja, i nogen grad

☐ Ja, i mindre grad

☐ Nej, slet ikke

15. Oplever du, at narkotikaloggivningen fungerer i forhold til at afholde unge (16-24 år) fra at bruge cannabis?

- ☐ Ja, i høj grad
- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Nej, slet ikke

16. Oplever du, at du, gennem dit arbejde kan vurdere, hvordan den eksisterende lovgivning påvirker unge, som kommer i kontakt med politiet på grund af besiddelse af cannabis?

- ☐ Ja, i høj grad
- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Nej, slet ikke

17. Hvor stor en andel af de 16-24-årige i Danmark, har svaret, at de inden for den sidste måned har brugt cannabis?

- ☐ 0-5%
- ☐ 5-10%
- ☐ 10-15%
- ☐ 15-20%
- ☐ 20-25%

18. Tror du, at andelen af 15-16-årige, der har prøvet cannabis, er steget eller faldet siden årtusindeskiftet?

- ☐ Den er steget kraftigt
- ☐ Den er steget en smule
- ☐ Den er det samme
- ☐ Den er faldet en smule
- ☐ Den er faldet kraftigt